

tài liệu
provip

TÂY TIẾN

“Bài thơ được xem như đứa con đầu lòng trắng kiêu và hào hoa, không chỉ của nhà thơ Quang Dũng mà còn cả của nền thơ kháng chiến”

- Phong Lê -

P Sưu tầm và biên soạn bởi @pipistudi

Lời nói đầu

Hellu mấy đứa, chị là Pipi - chị của các em và cũng là người biên soạn ra cuốn tài liệu dưới đây.

Một chút background (môn Văn) của chị:

Chị từng là thành viên đội tuyển Văn cấp Quận và cấp Thành phố khi học cấp 2. Thành tựu cũng không to nên me khum khoe. Chỉ muốn nói là chị đã có yêu thích và sở trường môn học này từ cấp 2. Khi chị lên cấp ba thì cũng có tham gia đội tuyển nhưng bỏ giữa chừng. GPA môn Văn trong ba năm của chị chưa từng dưới 9.0. Và thành quả chị tự hào nhất là điểm 9,25 môn Văn trong kỳ thi THPTQG. Chị có thể không phải một người học văn xuất chúng, một người có chuyên môn có tài năng ở môn Văn và thậm chí những thành quả của chị chỉ dựa vào may mắn.

Tuy nhiên từ khi chị còn chưa được điểm này, cũng có nhiều bạn đồng trang lứa, các em đã nhận và có phản hồi tích cực. (Có thể xem ở Story highlight của tui nhé).

Của ít lòng nhiều, tui xin phép tặng lại bảo bối giữ kín của tui để hy vọng cột sống khi học môn Văn sẽ bớt đau khổ hơn, bớt gian nan hơn. Hy vọng mọi người sẽ nhìn nó là một món đồ truyền từ người thi trước và cũng có thành tựu chun chút thay vì là một bài giảng chuyên nghiệp từ thầy cô nhiều năm trong nghề. Tui muốn gửi tặng tài liệu như món quà, như một sự giúp đỡ cho các tín hiệu cầu cứu nên đừng quá khắt khe với những sự thiếu hoàn hảo của tui nhé.

Một chút credit là tui được học và truyền cảm hứng rất nhiều từ cô Phương (Tuyensinh247), cô Nguyệt Hà và cô Kim Anh (Giáo viên Văn của tui ở cấp 3 Nguyễn Tất Thành); cùng rất nhiều tài liệu tui đọc được nữa.

Để cảm ơn tui có thể donate về mặt tinh thần bằng việc:

- Follow tui trên IG ik mò: @pipistudi
- Follow cả trên Tiktok nữa: @pipistudi
- Tặng tui một chú subscribe tại Diu Túp: Pipi Studi

Và nếu tài liệu từ mồ hôi, công sức, chất xám, nước bọt trong quá trình tui biên tập khiến cột sống học Văn của mọi người dễ dàng hơn thì hãy donate về mặt vật chất để cột sống của tui cũng thư thả hơn nhé!

Của ít lòng nhiều 5k tui cũng thấy sướng í Kiki, hãy giúp tuổi vượt qua nạn đói năm nhất nha

MOMO: 0967678680 NGUYỄN HIẾU MINH

NGÂN HÀNG: TP Bank 03893132001 NGUYEN HIEU MINH

Tây Tiến

Quang Dũng

Phong Lê

Bài thơ được xem như là đứa con đầu lòng trắng kiện và hào hoa, không chỉ

của nhà thơ Quang Dũng mà còn cả của nền thơ kháng chiến.

Mọi cuộc chiến tranh rồi sẽ qua đi, bụi thời gian có thể phủ dày lên hình ảnh của những người anh hùng vô danh. Nhưng văn học với sứ mệnh thiêng liêng và cao cả của nó đã khắc họa vĩnh viễn vào tâm hồn độc giả những người con anh hùng của Tổ quốc đã ngã xuống vì nền độc lập dân tộc trong suốt một trường kì lịch sử. Và “Tây Tiến” được chấp bút bởi Quang Dũng đã hoàn thành trọn vẹn sứ mệnh này khi nó đã thấu dệt, đã khắc tạc một bức tượng đài bất tử về người lính Cách mạng trong cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược. Bức tượng đài đã khiến những anh hùng, chiến sĩ quả cảm từng ngã xuống trở nên bất tử cũng năm tháng.

Check list

ĐOẠN 1: 14 CÂU THƠ ĐẦU: Nối nhớ về Tây Tiến hùng vĩ dữ dội

- ✧ 2 câu đầu: Nối nhớ địa danh và đoàn quân
- ✧ 12 câu tiếp: Hồi tưởng về cuộc hành quân

ĐOẠN 2: 8 CÂU THƠ TIẾP: Nối nhớ về Tây Tiến thơ mộng

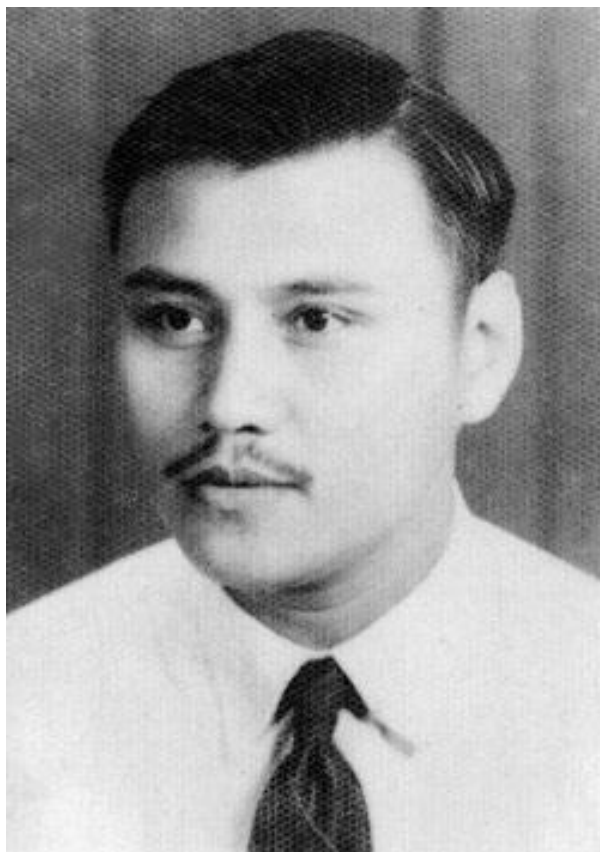
- ✧ 4 câu đầu: Đêm vui liên hoan văn nghệ
- ✧ 4 câu tiếp: Bức tranh sông nước miền Tây

ĐOẠN 3: 8 CÂU THƠ TIẾP: Bức tượng đài người lính Tây Tiến

- 4 câu đầu: Chất Bì, Hùng, Lãng mạn
- 4 câu tiếp: Sự hy sinh

ĐOẠN 4: 4 CÂU CUỐI: Lời hẹn ước, lời thề son sắc

Tiểu dẫn

TÁC GIẢ (1921 – 1988) - Nhà thơ của xứ Đoài mây trắng

- Tên khai sinh: Bùi Đình Diệm
- Quê quán: Làng Phượng Trì, huyện Đan Phượng, Hà Tây
- Ông vừa là nhà thơ, vừa là người lính, chính điều đó đã đem đến
  - Những hiểu biết sâu sắc về đời sống chiến đấu, tâm hồn của những người lính
  - Tất cả trở thành chất liệu sống ngồn ngộn trong thơ Quang Dũng
- Là một nghệ sĩ đa tài (họa sĩ – nhạc sĩ – thi sĩ), nhưng QD được biết đến nhiều nhất như một nhà thơ. Điều này đã giúp
  - Thơ ông đậm chất nhạc, chất họa
  - Trong các lĩnh vực nghệ thuật, ông thành công trước hết ở mảng thơ ca

→ ***Những vần thơ về người lính, về đề tài chiến tranh của ông rất chân thực và mang đậm hơi thở thời đại.***

- Phong cách thơ: hồn hậu – phóng khoáng – lãng mạn – tài hoa.
- Phong cách này hiện lên chân thực nhất khi ông viết về người lính Tây Tiến và quê hương xứ Đoài

→ ***Ông chính là gương mặt tiêu biểu xuất sắc của nền thơ ca kháng chiến chống Pháp***

II. TÁC PHẨM:

Xuất xứ: in trong tập MÂY ĐÀU Ô.

ĐỀ TÀI

- Bài thơ viết về đề tài người lính.
- Đề tài người lính là một đề tài quen thuộc của văn học cách mạng:

“Nếu lịch sử chọn ta làm điểm tựa
Vui gì hơn làm người lính đi đầu
Trong đêm tối, tìm ta làm ngọn lửa!”

(Chào Xuân 67 - Tố Hữu)

- Trong thơ ca kháng chiến, cũng có rất nhiều bài thơ viết về người lính như bài “Đồng chí” của Chính Hữu, “Nhớ” của Hồng Nguyên. Ở đây, Quang Dũng cũng viết về người lính nhưng người lính của Quang Dũng mang nét đẹp riêng:
  - Đó là những người lính trẻ, hào hùng nhưng vẫn lãng mạn, hào hoa.
  - Chất lãng mạn hòa với chất hiện thực khi xây dựng hình tượng người lính.

→ **NHẬN XÉT: Tây Tiến là một trong những bài thơ hay nhất viết về hình tượng người lính, xây dựng thành công tập thể anh hùng.**

Tây Tiến là bài thơ nổi tiếng của Quang Dũng “Nó như cánh cửa dẫn dắt anh bước vào làng thơ CM, như có một mối duyên gì ràng buộc, bài thơ gắn bó với người làm ra nó đến mức cứ nói đến QĐ là người ta nhắc ngay đến Tây Tiến và ngược lại”

(Trần Lê Văn).

BINH ĐOÀN TÂY TIẾN:

Tây Tiến vừa chỉ hướng hành quân, vừa là tên một binh đoàn được thành lập vào đầu năm 1947.	
Nhiệm vụ	- Phối hợp với bộ đội Lào, bảo vệ biên giới Việt – Lào. - Đánh tiêu hao lực lượng của Pháp ở Thượng Lào và miền Tây Bắc VN. - Tuyên truyền, vận động nhân dân kháng chiến.
Địa bàn hoạt động	rất rộng nhưng chủ yếu là ở biên giới Việt Lào
Thành phần	phần đông là thanh niên, học sinh, tri thức Hà Nội, chiến đấu trong hoàn cảnh gian khổ cực kỳ thiếu thốn về vật chất và khắc nghiệt. Tuy vậy, họ vẫn giữ cho mình tâm thế lạc quan và anh dũng chiến đấu
→ Gợi mở cảm xúc chủ đạo của bài thơ: Nỗi nhớ về 1 phần đời đã qua, về những người đồng đội đã từng gắn bó, về mảnh đất gắn nhiều kỉ niệm.	

HOÀN CẢNH SÁNG TÁC

- Quang Dũng là đại đội trưởng ở đơn vị Tây Tiến từ đầu năm 1947 rồi chuyển sang đơn vị khác.
- Rời đơn vị cũ chưa bao lâu (năm 1948), tại Phù Lưu Chanh, Quang Dũng viết bài thơ “*Nhớ Tây Tiến*” để hồi tưởng về một thời quá khứ đẹp đẽ và hào hùng.

NHAN ĐỀ:

“Nhớ Tây Tiến”	“Tây Tiến”
- Nhan đề nói lên được cảm xúc chủ đạo của bài thơ là nỗi nhớ - một nỗi nhớ trải dài, nỗi nhớ về một thời dữ dội và đẹp đẽ đã đi qua. Nhưng: • Không làm toát lên được hình tượng trung tâm của tác phẩm. Đó là người lính TT và núi rừng Tây Bắc hùng vĩ, dữ dội, thơ mộng. • Hơn nữa làm cho nhan đề ủy mị, mềm mại, không phù hợp với tinh thần hào hùng, bi tráng của bài thơ. • Nhan đề trước mang màu sắc cá nhân và phần nào mất đi tính hàm súc → Bản thân 2 chữ Tây Tiến đã bao hàm trong đó nỗi nhớ rồi.	- Lược đi chữ “nhớ”, nhan đề của bài thơ làm toát lên hình tượng nổi bật của tác phẩm, đó là người lính Tây Tiến và thiên nhiên Tây Bắc. - Đồng thời lược đi chữ “nhớ” khiến nhan đề rắn rỏi, chắc khỏe, hào hùng. - Hơn nữa, lược đi chữ “nhớ” khiến tên bài thơ trở nên hàm súc, cô đọng và tựa như tên của một khúc quân hành → Tuân thủ nguyên tắc “Mạch kệ nông, ý kệ lộ”, tạo âm điệu khỏe khoắn. → Tác giả muốn người đọc tự cảm nhận được nỗi nhớ ấy của mình.

CẢM HỨNG CHỦ ĐẠO: CẢM HỨNG LÃNG MẠN – TINH THẦN BI TRÁNG.

SỐ PHẬN CỦA BÀI THƠ:

- Theo xu hướng đánh giá văn học có phần ấu trĩ và lạc hậu thời bấy giờ, Tây Tiến bị coi là có tư tưởng “mộng rớt”, “tiểu tư sản” nên bị cấm lưu truyền, Quang Dũng cũng vì thế mà bị treo bút.
- Năm 1986, sau công cuộc đổi mới toàn diện cả về văn học, bài thơ mới được đánh giá lại và được coi là một bài thơ xuất sắc, có thể xem là kiệt tác của Quang Dũng, tiêu biểu cho văn học thời kì kháng chiến chống Pháp.

Sông Mã xa rồi Tây Tiến ơi
Nhớ về rừng núi, nhớ chơi vơi
Sài Khao sương lấp đoàn quân mỏi
Mường Lát hoa về trong đêm hơi
Dốc lên khúc khuỷu dốc thăm thẳm
Heo hút cồn mây súng ngửi trời
Ngàn thước lên cao ngàn thước xuống
Nhà ai Pha Luông mưa xa khơi
Anh bạn dãi dầu không bước nữa
Gục lên súng mũ bỏ quên đời
Chiều chiều oai linh thác gầm thét
Đêm đêm Mường Hịch cọp trêu người
Nhớ ôi Tây Tiến cơm lên khói
Mai Châu mùa em thơm nếp xôi

Doanh trại bừng lên hội đuốc hoa
Kìa em xiêm áo tự bao giờ
Khèn lên man điệu nàng e ấp
Nhạc về Viên Chăn xây hồn thơ
Người đi Châu Mộc chiều sương ấy
Có thấy hồn lau nẻo bến bờ
Có thấy dáng người trên độc mộc
Trôi dòng nước lũ hoa đong đưa
Tây Tiến đoàn binh không mọc tóc
Quân xanh màu lá dữ oai hùm
Mắt trừng gửi mộng qua biên giới
Đêm mơ Hà Nội dáng kiều thơm
Rải rác biên cương mồ viễn xứ
Chiến trường đi chẳng biết trời xanh
Áo bào thay chiếu anh về đất
Sông mã gầm lên khúc độc hành
Tây Tiến người đi không hẹn ước
Đường lên thăm thẳm mùa chia phôi
Ai lên tây Tiến mùa xuân ấy
Hồn về Sầm Nứa chẳng về xuôi

B. TÌM HIỂU BÀI THƠ.

I. ĐOẠN 1: 14 CÂU THƠ ĐẦU: NỖI NHỚ VỀ 1 TÂY TIẾN HÙNG VĨ, DỮ DỘI.

1. HAI CÂU MỞ ĐẦU: Nỗi nhớ về địa danh và đoàn quân đã từng gắn bó

khúc đò đầu của nỗi nhớ nhung

Câu 1: Sông Mã xa rồi Tây Tiến ơi

<i>Sông Mã - Nhớ 1</i>	- Sông Mã: câu thơ có 7 chữ thì có tới 4 chữ là chỉ địa danh và tên riêng: “Sông Mã” – “Tây Tiến”. Không phải ngẫu nhiên QĐ mở đầu bằng hình ảnh sông Mã: • Sông Mã là con sông của miền đất Tây Bắc, chạy dọc theo biên giới Việt Lào. Đây là dòng sông nhiều ghềnh thác, đổ dốc dữ dội, một mình băng băng giữa núi rừng hùng vĩ, hai bên sông còn rải rác mồ chiến sĩ Tây Tiến • Vì thế Sông Mã vừa là ▪ Cảnh sắc thiên nhiên hùng vĩ, hình ảnh của vùng đất miền Tây ▪ Địa bàn hoạt động gắn liền với chặng đường hành quân của trung đoàn TT. • Với người lính TT, mỗi bước các anh hành quân đều có dòng sông Mã bên mình. Dòng sông không phải đơn thuần là dòng sông vô tri trên bản đồ địa lý trở thành ▪ Người bạn cùng các anh đi qua những buồn vui, lưu giữ bao kỉ niệm của một thời binh lược. ▪ Nhân chứng lịch sử thầm lặng chứng kiến những mất mát, hi sinh tiễn đưa tử sĩ về cõi vĩnh hằng → Như vậy sông Mã không còn là dòng sông vô tri vô giác của địa lý học mà là dòng sông kỉ niệm, dòng sông cảm xúc, lưu lại những nỗi niềm đầy vui của đời lính TT.	Nhịp của câu thơ 4/3, kết hợp với dấu “!” tạo cảm giác như một phút lặng ngừng để diễn tả sự trống trải mênh mông ở thực tại bởi sông Mã và Tây Tiến đã xa rồi. Chính vì vậy lòng nhà thơ mới bùng thức nỗi nhớ chơi vơi.

<i>xa rồi</i>	- Màu sắc hoài niệm - Tây Tiến được nhìn qua hồi ức, qua kỉ niệm (Không gian) - Bài thơ được viết khi Quang Dũng xa trung đoàn, xa đồng đội, xa núi rừng Tây Bắc và dòng sông Mã thân yêu. Bởi vậy mà nhịp ngắt 4/3 của câu thơ với dấu ngắt giữa dòng tạo ra cảm giác như có một phút ngừng lặng để nhận ra sự trống trải mênh mông trong thực tại bởi “sông Mã xa rồi”, để sau đó, hiện tại mở đi, nỗi nhớ ùa vào tiếng gọi tha thiết hướng về quá khứ “Tây Tiến ơi”.	
<i>Tây Tiến - Nhớ 2</i>	- Hai chữ TT trong dòng thơ chỉ người lính TT. Với Quang Dũng đoàn quân này chứa đựng cả một khung trời kỉ niệm của nhà thơ. - <i>Nhớ Tây Tiến</i> là nhớ những khuôn mặt của đồng đội cùng những kí ức hào hùng.	
<i>ơi!</i>	- Ơi: chữ “ơi” biến câu thơ thành tiếng gọi da diết nao lòng • Đó là tiếng gọi về đồng đội • Tiếng gọi về kỉ niệm • Tiếng gọi về mảnh đất, về một thời hoa lửa → Tiếng gọi ấy tha thiết, khắc khoải như tiếng gọi một người thân yêu.	

Câu 2: Nhớ về rừng núi nhớ chơi vơi

<i>Nhớ về</i>	Màu sắc hoài niệm Tây Tiến được nhìn qua hồi ức, qua kỉ niệm (Thời gian) Từ “Nhớ” được điệp lại ở đầu hai vế câu diễn tả nỗi nhớ day dứt, miên man, ám ảnh, không thể nguôi ngoai.
<i>Rừng núi</i>	Vế đầu đã xác định đối tượng của nỗi nhớ - địa bàn hoạt động của đoàn binh TT, với bao gian nguy hiểm trở của rừng dày và núi cao. Đó cũng là ấn tượng sâu đậm nhất đối với người lính TT, với những người con Hà Thành khi lên với mảnh đất Tây Bắc này. Và cũng vì thế, “nhớ rừng núi” nhưng còn hướng về những năm tháng quá khứ đầy kỉ niệm và những đồng đội thân yêu nay kẻ còn người mất.
<i>Nhớ</i>	- Điệp từ “nhớ” được lặp lại 2 lần: • Nhấn mạnh nỗi nhớ thường trực, da diết, mãnh liệt • khẳng định nỗi nhớ ấy như đã được khắc sâu vào tâm khảm nhà thơ, dù đã xa cả về không gian và thời gian nhưng những kỉ niệm vẫn còn vẹn nguyên.
<i>Chơi vơi</i>	- Vế hai của câu thơ đã diễn tả sắc thái của nỗi nhớ - ĐẶC BIỆT, nỗi nhớ ấy còn được tác giả thể hiện mức độ và tính chất bằng 3 từ “nhớ chơi vơi”, cùng cách hiệp vần “ơi” ở câu thơ trên làm nổi bật một nét nghĩa mới.

	• <i>Chơi vơi</i>: là từ láy vần với 2 thanh không, gợi độ cao phiêu du, bay bổng, gợi trạng thái lơ lửng giữa không trung, không có nơi nào để bầu vịu. • <i>Nhớ chơi vơi</i>: gợi cảm giác lơ lửng, hẫng hụt, chong chênh giữa một niềm hoài niệm, một nỗi nhớ vô hình, vô lượng, không thể đo đếm, một nỗi nhớ mê mông, mơ hồ, đầy ám ảnh, một nỗi nhớ lơ lửng, ảm áp, khôn nguôi không đầu chẳng cuối. Bởi quá khứ ấy, hoài niệm ấy đều đã <i>“xa mất rồi”</i>. - Dường như nỗi nhớ cất thành lời ở dòng thơ 1 đã tràn xuống, ngân nga tiếp nối trong những vần “ơi”: của từ láy “chơi vơi”. Phép điệp vần tinh tế đã nhấn mạnh nỗi nhớ miên man, bồi hồi, khiến cho người đọc có cảm giác đứng ngồi không yên. Tiếng gọi như âm vang, đập vào vách đá rồi dội lại lòng người, da diết, băng khuâng. <i>Ca dao xưa có câu:</i> “Ra về nhớ bạn chơi vơi Nhớ chiều bạn trải, nhớ nơi bạn nằm” <i>Nhà thơ Xuân Diệu lại viết:</i> “Sương nương theo trăng ngừng lưng trời Tương tư nâng lòng lên chơi vơi” - Bởi cách chọn từ và cách láy vần này, độc giả mới ca tụng cách viết của Quang Dũng có tính kế thừa & sáng tạo. Sự sáng tạo láy lại 3 lần âm “ơi”: “ơi... chơi ... vơi” - 3 thanh bằng, lại là 3 âm mở đã khiến câu thơ mang âm hưởng ngân dài, vang vọng, cảm giác tiếng gọi như tiếng vọng ra từ những vách đá của núi rừng Tây Bắc từ cõi nhớ ngàn trùng của nhà thơ. → Như vậy, “nhớ chơi vơi” là nỗi nhớ không hình, không lượng, chập chờn, đứt nối, bồng bềnh, lúc hiện hữu, lúc mơ hồ, lan tỏa theo thời gian và không gian ám ảnh lòng thi sĩ.

→ **Hai câu thơ đầu tóm cảm xúc chủ đạo của cả bài thơ: Nỗi nhớ tha thiết của người cựu chiến binh Tây Tiến hướng về 1 vùng núi phía Tây Bắc của tổ quốc, về binh đoàn Tây Tiến anh hùng và những năm tháng không thể nào quên.**

2. 12 CÂU THƠ TIẾP: Hồi tưởng về cuộc hành quân giữa núi rừng Tây Bắc hùng vĩ.

2.1. Bỏ ngang đi theo vế, nhớ vừa nhà thơ

4 câu thơ đầu: Bức tranh thiên nhiên miền Tây heo hút, hiểm trở nhưng hùng vĩ, thơ mộng – thông qua nét vẽ vừa gân guốc vừa lãng mạn

Câu 3-4: Nhớ về các địa danh gắn liền với kỉ niệm

Câu 3: Sài Khao sương lấp đoàn quân mỏi

Câu 4: Mường Lát hoa về trong đêm hơi

**Sài Khao,
Mường Lát:**

- Nét đặc sắc đầu tiên của thiên nhiên miền Tây trong kí ức Quang Dũng chính là màn sương mù mờ ảo: sương phủ dày ở Sài Khao, sương bông bênh ở Mường Lát. Và đó hình như cũng không chỉ là màn sương của thiên nhiên mà còn là màn sương mờ của kỉ niệm, của nỗi nhớ thương
- Quang Dũng tiếp tục nhớ về những địa danh gắn liền với từng kỉ niệm. “Sài Khao, Mường Lát” – tên địa danh nhưng đó không phải là tên địa danh quen thuộc “*Thôn Đoài, Thôn Đông*” mà ta từng thấy trong thơ ca để đưa người đọc bước vào những địa hạt heo hút, hoang dại theo bước chân đoàn lính TT, khơi gợi sự tò mò khám phá nơi người đọc. Sài Khao, Mường Lát gợi ra địa danh xa lạ, xa xôi nhưng đó là địa bàn hoạt động của người lính TT.
- Thực ra, đó là điều tối kị của thơ truyền thống – đưa quá nhiều địa danh vào thơ. Nhưng QD trước khi là nhà thơ thì ông là một người chiến sĩ đã lặn lội trên chiến trường, trực tiếp tham gia chiến đấu. Vậy nên, khi đặt chân tới vùng đất mới, người chiến sĩ luôn có ý thức khi lại những địa danh ấy như một cách nhắc nhở bản thân về những kỉ niệm và tình cảm.
- **HSG:** Địa danh không chỉ xuất hiện ở 2 câu này mà xuất hiện dày đặc trong đoạn thơ nhưng lại không theo một trình tự thời gian, không gian nào: Mường Hịch, Pha Luông, Mai Châu,... Đây là một dụng ý nghệ thuật của nhà thơ cho thấy: nỗi nhớ của QD mãnh liệt, cảm xúc dâng đầy khiến nhà thơ không kịp sắp xếp theo trình tự thời gian, không gian và nỗi nhớ của QD như trải ra dằng dặc, trên khắp mọi nẻo đường người lính đi qua với những kỉ niệm không thể nào quên.

Sương lấp & Đoàn quân mới:	- Sương lấp: Vế thơ sử dụng bút pháp tả thực. Hai chữ “sương lấp” đã làm nổi bật đặc điểm của Sài Khao – mảnh đất khắc nghiệt sương dày bao phủ che lấp cả đoàn quân cho thấy con đường TT gian lao vất vả. - Nhịp ngắt 4/3 khiến trọng tâm câu thơ rơi vào từ “lấp”. Bằng bút pháp hiện thực với chỉ một từ “lấp”, tác giả đã đem đến cảm nhận về một màn sương dày đặc và sự rét buốt thấu vào xương tủy. Đoàn quân trong sương lạnh không tránh khỏi cảm giác mệt mỏi đến rã rời. Con người trở nên hết sức bé nhỏ trước biển sương dày đặc mênh mông. <i>LIÊN HỆ: ĐỒNG CHÍ - CHÍNH HỮU:</i> Đêm nay rừng hoang sương muối Đứng cạnh bên nhau chờ giặc tới Đầu súng trăng treo <i>LIÊN HỆ: TIẾNG HÁT CON TÀU - CHẾ LAN VIÊN</i> Nhớ bản sương giăng, nhớ đèo mây phủ Nơi nao qua lòng lại chẳng yêu thương Khi ta ở chỉ là nơi đất ở Khi ta đi đất đã hóa tâm hồn - Đoàn quân mới: hình ảnh đoàn quân mới chân thực vô cùng, diễn tả bước chân của người lính trở nên mệt mỏi khi hành quân qua đây. Tú thơ có nét bi.

Hoa về & đêm hơi:

- Nếu Sài Khao gợi ra mảnh đất khắc nghiệt, dữ dội thì Mường Lát lại chứa đựng vẻ đẹp lãng mạn, trữ tình “Hoa về trong đêm hơi” : *Đêm sương mịt mù đã thành đêm hơi bảng lảng, huyền hoặc*
- Đêm hơi: QĐ không viết là đêm sương mà là đêm hơi bổng bồng, khiến đêm nhẹ nhàng thanh thoát, không gian trở nên hư ảo, mơ hồ, và từ đó người đọc thấy được tâm hồn lãng mạn, bay bổng của người lính.

→ ***Người lính hành quân trong điều kiện gian nan, mịt mờ sương lạnh lại cảm nhận làn sương ấy như một nét đẹp cực kỳ huyền ảo.***

- Tác giả tưởng tượng “sương đang tạo thành hình hoa” trong màn sương đang ùn ùn kéo về, trùng trùng điệp điệp. Màn sương dày đặc ấy mang lại vẻ đẹp thơ mộng, thi vị, như gợi lại thế giới Đường thi.

Yên hoa tam nguyệt há Dương Châu.

Khi hành quân trên cung đường dài và vất vả, trong màn sương dày đặc ấy, người lính cảm thấy cô đơn và lạnh lẽo, hơn bao giờ hết, họ cần tình cảm thân thương từ hậu phương. “*Hoa về*” gợi nên sự quẩn tụ, sum vầy thật tình tứ và ấm áp.

- Phép tình lược, nhân hóa “*hoa về*” trở nên đa nghĩa và cũng không kém phần lãng mạn, ấn tượng
  - Là những bông hoa nở về đêm, hương thơm lan tỏa, phảng phất theo từng bước chân của người chiến sĩ
  - Là những bó đuốc sáng lung linh, chập chờn, bập bùng mà đoàn quân cầm trên tay khi soi đường về bản làng
  - Là hình ảnh đoàn quân từ rừng đi ra trên tay người lính còn cầm theo những đóa hoa rừng ngát hương;
  - Là hình ảnh ẩn dụ: Đoàn quân Tây Tiến ví như những đóa hoa.
- ***Dù hiểu theo cách nào, núi rừng Tây Bắc trong mắt người lính cũng hiện lên thật đẹp, thật nên thơ. Nó cho thấy nét mộng mơ, bay bổng trong tâm hồn những người lính trẻ.***
- Những thanh bằng nhẹ bổng trong câu thơ không chỉ làm đậm thêm sắc hư ảo của màn sương rừng, sự huyền hoặc của hương hoa mà còn như tái hiện trạng thái mơ mộng bay bổng trong tâm hồn chiến sĩ.
- ***Sự khắc nghiệt của TN đã đc cảm nhận một cách thật thi vị bởi những tâm hồn lãng mạn, hào hoa***

Bốn câu tuyệt bút về thiên nhiên Tây Bắc - con đường Tây Tiến để từ đó thấy được sự lạc quan của người lính Tây Tiến.

Nhớ đến miền Tây, không thể nào quên sự hiểm trở và hùng vĩ vô cùng của dốc núi. Ba câu thơ tiếp theo đã miêu tả sắc nét khung cảnh thiên nhiên hùng vĩ và hiểm trở ấy, qua đó làm hiện lên cuộc hành quân gian lao, vất vả, ý chí bất khuất kiên cường và tinh thần lạc quan, yêu đời của người lính Tây Tiến.

Câu 5 - Trực tiếp miêu tả dốc núi miền Tây trải trùng hiểm trở

Dốc lên khúc khuỷu dốc thăm thẳm

<i>Thanh trắc</i>	- Sự phối hợp dày đặc của 5 thanh trắc đã tạo nên âm hưởng gập ghềnh những nét vẽ gân guốc, mạnh mẽ, âm điệu nặng nề, trúc trắc, chạm nổi trước mắt người đọc sự hùng vĩ và dữ dội của thiên nhiên. - Câu thơ có 7 chữ thì có tới 5 thanh trắc (dốc, khúc, khuỷu, dốc, thẳm). Mật độ thanh trắc dày đặc trong câu thơ gợi ta liên tưởng đến những câu thơ của đại thi hào Nguyễn Du, khi miêu tả con đường đưa Kiều đến lầu xanh mà nàng không hề hay biết: “Vó câu khấp khểnh bánh xe gập ghềnh” - Nếu Nguyễn Du sử dụng âm điệu trúc trắc của câu thơ để ngầm dự báo số phận bi thảm của nàng Kiều thì QD lại sử dụng những thanh trắc dày đặc để miêu tả thiên nhiên Tây Bắc dữ dội, khắc nghiệt. Từ đó người đọc thấy được con đường Tây Tiến gian lao.
<i>Điệp từ “dốc”</i>	- Điệp từ “dốc”: từ “dốc” được điệp đi điệp lại hai lần, nhằm nhấn mạnh về một địa hình chỉ có dốc và dốc, dốc đủ hình đủ loại. - Thể hiện: Sự trùng điệp, chồng chập, tiếp nối như vô tận của những con dốc, cũng phần nào gợi ra sự nhọc nhằn của những người lính trên đường hành quân: con dốc này chưa qua, con dốc khác đã lại đợi sẵn. Núi rừng miền Tây như muốn thử thách ý chí, nghị lực của các anh.

<i>Khúc khuỷu</i> <i>Thăm thẳm</i>	- Hệ thống từ láy giàu sức tạo hình (<i>khúc khuỷu, thăm thẳm, heo hút</i>) đặt liên tiếp nhau đã gợi ra không gian 3 chiều, diễn tả sự gian nan trùng điệp, đồng thời cũng mang đến cho người đọc cảm tưởng rằng người lính đã vượt qua vô vàn khó khăn để chinh phục đỉnh núi cao nhất. - <i>Dốc khúc khuỷu</i> : quanh co, hiểm trở, gập ghềnh khó đi, vừa lên cao đã vội đổ dốc, gập khúc nối tiếp nhau, cắt xẻ liên tục như hình răng cưa. - <i>Thăm thẳm</i>: không chỉ đo chiều cao mà còn gợi về độ sâu hút tâm mắt người, không nhìn thấy điểm dừng. - Nhà thơ đã tài tình, tinh tế khi lựa chọn “thăm thẳm” thay vì “chót vót”. Khi nghĩ đến độ cao, người ta vốn dùng cụm tính từ “cao chót vót” để người nghe, người đọc có thể cảm nhận và thấy được độ cao, độ sâu. - Nhưng Quang Dũng đã chọn một lối đi riêng với từ “thăm thẳm”. Đây chính là dụng ý của tác giả để người đọc khó có thể hình dung độ sâu đến nhường nào. Từ đó, ta càng thấy vời vợi, choáng ngợp bởi độ sâu vô tận, không thể nắm rõ.

Câu 6: Heo hút cồn mây súng ngửi trời

<i>Heo hút cồn mây</i>	“Heo hút cồn mây”: chỉ mây nhiều tích tụ thành núi mây. Từ láy “heo hút” vốn gợi xa, gợi vắng, gợi buồn lại được đảo lên đầu câu càng nhấn mạnh thêm sự hoang sơ đến rợn ngợp của núi rừng. “Cồn mây”: là một ẩn dụ đặc sắc cho thấy mây mũi miền Tây bộn bề, chồng chất dựng lên thành cồn, thành dốc. Từ đóm câu thơ gián tiếp cho thấy dốc núi miền Tây cao đến mức con đường như lẫn vào với mây, mây bao phủ đường núi, mây mù mật, trập trùng. Mây khiến con đường hành quân của chiến sĩ càng thêm cheo leo, hiểm trở, hoang vu.
<i>Súng ngửi trời</i>	- Vế sau của câu thơ cũng tiếp tục gợi độ cao của dốc núi khi người lính đi trong mây, mũi súng như chạm đến đỉnh trời. - Đó là một cảm nhận có thực của thị giác khi những người lính hành quân trên dốc núi miền Tây. Địa hình heo hút, hiểm trở làm tăng thêm những gian truân vất vả cho người lính trên đường hành quân, nhưng bằng cách nói tếu táo, hóm hỉnh, đẩy chất lính qua hình ảnh nhân hóa độc đáo “súng ngửi trời” - Đặc biệt, hình ảnh “súng ngửi trời” đem đến nhiều bất ngờ cho người đọc, bởi: - Câu thơ không 1 từ chỉ núi lại tạo ấn tượng về độ cao chát ngất của núi (Núi cao tưởng như chạm trời). Đi trên núi mà ngỡ như đi trong mây. Khoảng cách giữa trời và đất chỉ thu trong tầm mũi súng. - Không trực tiếp miêu tả người lính mà ta vẫn thấy sự hiện hữu của người lính. Không trực tiếp miêu tả vị thế đứng của các anh mà người đọc vẫn thấy dáng đứng trên cao vượt lên tất cả đèo dốc. - Hình ảnh được kiến tạo bằng nghệ thuật nhân hóa, chữ “ngửi” tạo liên tưởng ở độ cao đất trời tiếp giáp. Mũi súng của người lính như đùa vui với mây trời, dám trêu ghẹo cả tạo hóa. Quang Dũng đã cho thấy tâm hồn trẻ trung, tếu táo, tinh nghịch của người lính phong trần coi thường khó khăn. Đó là năng lượng để giúp người lính vượt qua thử thách khó khăn, khiến các anh hiện ra trong dáng vẻ kiêu dũng, ngang tàng chinh phục độ cao!

	→ SỰ LẠC QUAN, YÊU ĐỜI và tư thế khỏe khoắn, làm chủ thiên nhiên. Người lính giữa thiên nhiên khắc nghiệt không chìm lấp đi mà bật nổi lên đầy thách thức. LIÊN HỆ: Khẩu khí trong “Đi đường” - Hồ Chí Minh. Núi cao rồi lại núi cao trập trùng Núi cao lên đến tận cùng Thu vào tầm mắt muôn trùng nước non.
→ <i>NX</i>: Như vậy, chưa đầy hai câu thơ, QD đã mở ra một không gian 3 chiều rộn ngợp, dữ dội, hoang vu như thử thách người lính TT.	
<i>Câu 7 - Dốc núi miền Tây tiến tư được miêu tả trong một nét vẽ vấp vấp, gân guốc</i> Ngàn thước lên cao ngàn thước xuống	
Ngắt nhịp 4/3	- Âm điệu thơ của QD tựa như một trò chơi bập bênh chóng mặt giữa 2 sườn dốc núi cheo leo, địa hình gập gẫy khiến câu thơ của QD như bị bẻ làm đôi gợi độ cao dựng đứng giữa hai triền dốc núi.
Điệp từ Ngàn thước x 2	- Điệp từ gia tăng cảm giác trùng điệp vô tận. - Điệp từ “Ngàn thước” là một ước lệ nghệ thuật có tính định lượng khắc họa vẻ đẹp hùng vĩ, chênh vênh, kì thú của núi rừng miền Tây. - Số từ “ngàn thước” là một con số vô cùng, gợi chiều lên vô cùng mà xuống cũng vô cùng. LIÊN HỆ: Vọng Lư sơn bộc bố - Lý Bạch. Thác bay thẳng xuống ba nghìn thước Tường dài ngàn hà tuột khỏi mây

Động từ “lên”, “xuống” 2 hướng đối lập	- Dấu phẩy ngắt đôi câu thơ tạo ra cặp hình ảnh tương phản gay gắt: “Ngàn thước lên cao >< Ngàn thước xuống”, hướng cái nhìn lên và xuống chỉ một cảm giác hải hùng. - Đọc câu thơ tả những dốc núi hiểm trở của Tây Bắc gợi người đọc liên tưởng đến những câu thơ của thi tiên Lý Bạch đời Đường khi tả con đường nước Thục: <i>Thi tiên Lý Bạch</i> “Thục đạo chi nan, nan ư thưởng thanh thiên” - Lý Bạch là nhà thơ cổ điển còn QD là nhà thơ hiện đại. Dù Lý Bạch tả con đường nước Thục còn QD tả con đường TT thì chỗ gặp gỡ của 2 nhà thơ đó chính là đã khắc họa thành công đầy ấn tượng những con đường trắc trở, gian lao. → Điều đó cho thấy trong vương quốc văn học không có từ gọi là biên giới.
Câu 8: Nhà ai Pha Luông mưa xa khơi	
Nhà ai	- Sắc thái của đại từ phiếm chỉ “ai” khiến những ngôi nhà trở nên mơ hồ, xa xăm. - Sắc thái nghi vấn gợi nỗi trăn trở trong lòng người - Cả câu thơ chỉ có duy nhất tiếng “nhà”: mang thanh huyền như một thoáng trầm lắng suy tư; để rồi sau đó, tất cả là những thanh không chơi vơi trong nỗi nhớ - Giữa mưa rừng buốt lạnh, giữa núi rừng mênh mông, hình ảnh ngôi nhà gợi cảm giác ấm áp, bình yên làm trào dâng nỗi nhớ nhung, xao xuyến lòng người xa quê.
Pha Luông	- Pha Luông: là từ chỉ địa danh, một mảnh đất xuất hiện trên con đường hành quân.

<i>Mưa xa khơi</i>	- Hình ảnh “Mưa xa khơi” có thể coi là một ẩn dụ cho thấy cả thung lũng mờ mịt như loãng tan trong biển mưa, không gian bỗng như mênh mang, xa vời hơn... - Cảnh mưa rừng ở Pha Luông: • Trên chặng đường hành quân, người lính dừng chân ở một đỉnh núi, lưng đeo nào đó. Phóng tầm mắt ra xa, người lính bắt gặp một cảnh tượng vô cùng lãng mạn. Đó là những mái nhà đơn sơ của bản Pha Luông thấp thoáng ẩn hiện trong màn mưa giăng mắc, trắng xóa của biển trời. Những mái nhà hiện ra như những con thuyền bỗng bồng bềnh trong biển mưa. • Cảnh lãng mạn, huyền ảo đó được cảm nhận qua tâm hồn đầy tinh tế và lãng mạn của người lính trẻ. - Âm mở cuối câu lại là âm “ơi” như một nốt lặng nhẹ nhàng, mở ra một cảnh sắc êm ả, thanh bình cùng bao nhiêu nỗi niềm xao xuyến, băng khuâng trong tâm hồn người lính xa nhà.
<i>7 thanh bằng</i>	- Thanh điệu: Sau ba câu thanh trắc, câu thơ này đặc biệt chỉ toàn thanh bằng (7 tiếng), cân bằng lại mạch thơ, tạo nên giọng điệu du dương, êm ái, gợi ra một bản nhạc không lời của mưa rừng, mang đến cảm giác nhẹ nhàng, thơ thới như chưa từng có hành trình vượt dốc nào. - Những câu thơ giàu chất tạo hình, chất nhạc, chất họa khiến ta liên tưởng tới những vần thơ trong <i>“Chinh phụ ngâm khúc”</i> Hình khe thế núi gần xa Dứt thôi lại nổi, thấp đà lại cao Sương đầu núi buổi chiều như giọt Nước lòng khe nẻo suối còn sâu → Đọc đến đây, ta đã hiểu vì sao Xuân Diệu nhận xét “Độc thơ của Quang Dũng như ngâm nhạc ở trong miệng”.

6 câu cuối: Kí ức về người lính Tây Tiến trên đường hành quân

Hai câu đầu: Tiếp tục tả con đường TT và khắc họa tinh thần lạc quan của người lính

Hai câu thơ như một thước phim quay chậm, phơi bày sự thật khắc nghiệt về gian khổ đời lính.

Anh bạn dãi dầu không bước nữa

Gục lên súng mũ bỏ quên đời

Hai câu kết: Thiên nhiên Tây Bắc hoang vu bí hiểm, mảnh đất dữ (Mường Hịch) từ đó ca ngợi sự lạc quan của người lính TT

Chiều chiều oai linh thác gầm thét

Đêm đêm Mường Hịch cọp trêu người

Nhớ ôi Tây Tiến cơm lên khói

Mai Châu mùa em thơm nếp xôi

Câu 9: Anh bạn dãi dầu không bước nữa

Anh bạn	- Anh bạn: anh bạn là từ chỉ đồng đội người lính TT khi gọi đồng đội, gọi những người cùng chung lý tưởng, chung một chiến hào. Các nhà thơ thường dùng từ “đồng chí” như “Đồng chí” của Chính Hữu. Nhưng ở đây QD lại gọi là “anh bạn” - một cách gọi thân mật, gần gũi chứa đựng trong đó cả một trời yêu thương.
Dãi dầu	- Người lính mệt mỏi vì đường xa, đói khát, bệnh tật vẫn luôn tiến về phía trước với một quyết tâm can trường nhưng không tránh khỏi kiệt sức mà phải nằm lại. - Hai chữ “dãi dầu” đã gói ghém trong đó biết bao nhiêu vất vả, gian khổ của người lính. Đó có thể là giấc ngủ chớp nhoáng hoặc sự hy sinh của người lính TT. - Thanh <i>ngã</i> xuất hiện cách quãng đều đặn góp phần tạo nên âm điệu ảo não cho bài thơ.

Câu 10: Gục lên súng mũ bỏ quên đời

Gục	- Gục: ngòi bút của QD không né tránh hiện thực của đời lính. Câu thơ ta có thể hiểu: - Người lính phong trần với bước chân mệt mỏi dãi dầu ngủ gục lên súng mũ, buông mình vào giấc ngủ hiem hoi mà muốn quên đi tất cả cũng có thể nó đã khắc tạc hình ảnh người lính kiệt sức thật tội nghiệp. - Nhưng cũng có thể hiểu tác giả dùng từ “gục” để diễn tả sự hi sinh, mất mát. Cái chết của người lính TT vừa phản ánh sự khốc liệt của chiến tranh, vừa phản ánh sự vinh quang hào hùng, người lính TT chết trong tư thế không rời vũ khí “gục lên súng mũ”. Tư thế ấy như muốn nói với chúng ta rằng đến giây phút cuối cùng các anh vẫn nắm chắc tay súng. <i>Đó là vẻ đẹp của người lính mà nhà thơ Chính Hữu cũng đã khắc họa cảm động, tự hào:</i> “Bạn ta đó. Ngã trên dây thép ba tầng. Mặt bàn tay chưa hề rời bóng súng, Chân lưng chừng như nửa bước xung phong.”

	Sau này nhà thơ Lê Xuân cảm phục người chiến sĩ giải phóng quân cũng viết: “Và anh chết trong khi đang đứng bắn Máu anh phun theo lửa đạn cầu vồng” - Tuy nhiên, có thể thấy người lính gục xuống khi đang đi giữa hàng quân, nhưng “súng mũ” vẫn bên mình – như vậy là dù không vượt qua được khó khăn nhưng anh cũng không thoái lui, chùn bước, không đầu hàng khó khăn, không rời bỏ đội ngũ.
Không bước nữa Bỏ quên súng mũ Bỏ quên đời	- Tuy nhiên, tác giả viết về những mất mát, hy sinh này không dừng lại ở màu sắc bi lụy, mà tìm cách nói giảm nói tránh để tránh đi màu sắc tang thương, với đi nỗi nghẹn ngào xót xa bằng cách sử dụng những cụm từ với sắc thái chủ động “<i>không bước nữa</i>”, “<i>bỏ quên đời</i>”. • QD không né tránh hiện thực khốc liệt của cuộc chiến nhưng nhấn mạnh vào tư thế thái độ của con người trước thử thách trong câu thơ. • <i>Không bước nữa</i>: sự chủ động dừng lại, gọi ra sự giới hạn về sức lực nhưng lại thể hiện. được cái mạnh mẽ về tinh thần của những con người làm chủ hoàn cảnh. • <i>Bỏ quên đời</i> là cách nói rất “lính”, cho thấy sự kiêu bạc, ngang tàng của những người lính trẻ kết hợp từ gục lên súng mũ thể hiện tinh thần sẵn sàng chiến đấu xả thân. → TÁC DỤNG: Người lính khi nằm xuống lòng đất mẹ, dường như họ rất nhẹ nhàng, thanh thản, thư thái. Đó là vì họ đã cống hiến cả tuổi thanh xuân của mình, cả cuộc đời mình cho sự nghiệp cứu nước. Máu xương của họ đổ xuống góp phần xây nên tượng đài tự do cho dân tộc. Trăng trời – Tố Hữu Vui vẻ chết như cày xong thửa ruộng Lòng khỏe nhẹ anh dân quê sung sướng Ngả mình trên nếp cỏ ngủ ngon lành Và trong mơ anh thấy lúa đồng xanh - Bỏ quên đời: Trở lại với câu thơ của QD, ta thấy ba chữ “bỏ quên đời” ở cuối dòng thơ là cách nói giảm nói tránh cho ta cảm giác anh bạn ấy ra đi một cách lặng thầm và cao cả.

<i>Câu 11+12</i>	
Âm điệu:	- Nổi nhớ được đánh thức qua những địa danh, từ đó QD làm hiện lên bức tranh TN miền Tây Bắc dữ dội, hoang sơ, bí hiểm - Âm hưởng của hai câu thơ này nói riêng và đoạn thơ nói chung phảng phất âm hưởng bài thơ “Nhớ rừng” của Thế Lữ. Nói về điều này, có lần Quang Dũng tâm sự: Hồi còn đi học, nhà thơ rất say mê thơ mới. Trong số các nhà thơ mới, Thế Lữ là người ông thích hơn cả. “Đặc biệt bài thơ “Nhớ rừng” bởi tâm trạng sơn dã của nó”. <i>Nhà thơ QD nói về TT (Vũ Văn Sĩ ghi theo lời kể của nhà thơ QD).</i> “Tôi mô tả trong bài thơ Tây Tiến là rất thực, có pha chút âm hưởng Nhớ rừng của Thế Lữ, mà sau này tôi mới vô tình nhận ra” - Phép đối thanh rất tinh tế. - Thanh sắc gọi âm thanh thác nước gầm réo, hoang dại - Hai thanh <i>nặng</i> liên tiếp ở câu dưới như mô phỏng tiếng bước chân chắc nịch đầy chết chóc của loài mãnh thú trong đêm đen.
Chiều chiều - Đêm đêm	“Chiều chiều - đêm đêm” là những từ láy, trạng ngữ diễn tả khoảng thời gian liên tiếp từ chiều này sang chiều khác, từ đêm này qua đêm khác; dòng thời gian lặp lại miên viễn, vĩnh hằng. Đó là khi mảnh đất Tây Bắc hiện ra với bộ mặt thật nhất của mình, là thời khắc mà cái hoang dại, bí ẩn, âm u của núi rừng hiện ra rõ nhất. - Những sức mạnh thiên nhiên khủng khiếp đã ngự trị nơi núi rừng miền Tây không phải một chiều, một đêm mà là “chiều chiều”, “đêm đêm” – sự ngự trị muôn đời! - Thế nhưng “chiều chiều, đêm đêm” cũng là khoảng thời gian xuất hiện trong chặng đường hành quân của chiến sĩ Tây Tiến, vì thế, hai câu thơ miêu tả những ấn tượng về miền Tây chỉ càng khiến chân dung người chiến sĩ Tây Tiến thêm hào hùng mạnh mẽ; họ đã hành quân qua những vùng đất hoang sơ, dữ dội vắng bóng con người, họ đã in dấu chân mình trên những vùng đất tưởng chỉ là vương quốc riêng của mây trời heo hút, của thiên nhiên bí ẩn thâm u. → Người lính phải được tôi luyện tinh thần thép mới có thể can trường đứng cao hơn cả thử thách khốc liệt.

<i>Câu 11: Chiều chiều oai linh thác gầm thét</i>		
<i>Câu 11</i>	“Gầm”, “Thét”	- Hai chữ “gầm”, “thét” khiến những con thác nổi bật với âm thanh vang động rừng rợn như tiếng gầm thét của loài mãnh thú ở đại ngàn. - Chiều chiều là khi núi rừng thị oai sức mạnh hoang sơ của mình. Cái dữ dội của thiên nhiên được đẩy lên đến cực độ, uy hiếp tinh thần người lính Tây Tiến. <i>LIÊN HỆ: Người lái đò sông Đà - Nguyễn Tuân:</i> “Con thác ấy rống lên giống như tiếng của một ngàn con trâu mộng đang gầm thét giữa rừng vầu rừng tre nửa nổ lửa, đang phá tuông rừng lửa.”
<i>Câu 12: Đêm đêm Mường Hịch cọp trêu người</i>		
<i>Mường Hịch</i>		- Mường Hịch - nghe tên địa danh như nhận xét của nhà thơ Vũ Quần Phương “Địa danh Mường Hịch đọc lên có cảm giác như tiếng cọp đi trong đêm”. - Mường Hịch như một dấu nặng lớn rơi xuống dòng thơ, không chỉ còn là một địa danh cụ thể mà trở nên đầy ám ảnh, gợi ra dấu chân lớn vờn của thú dữ đạp lên lá khô trong rừng già thanh vắng.
“hịch”, “cọp”		- Nếu câu trên có các tiếng “Thác”, “Thét” mang thanh trắc ở âm vực cao thì câu dưới là các tiếng “hịch, cọp” cũng mang thanh trắc nhưng lại là âm vực thấp - Nếu những dấu sắc gợi âm thanh tiếng thác nước man dại ở vòm cao thăm thẳm thì sự xuất hiện hai thanh trắc liền kề “hịch”, “cọp” với hai dấu nặng xoáy xuống đã mô phỏng tiếng chân rồn rợn đẫm mùi tử khí của chúa sơn lâm cho thấy đây là mảnh đất dữ, cái chết có thể ập đến bất cứ lúc nào. → Phép đối thanh vô cùng tinh tế - Bút pháp đối lập của cảm hứng lãng mạn
<i>Hình ảnh nhân hóa “Cọp trêu người”</i>		- Cọp trêu người: nhưng khi Quang Dũng viết “cọp trêu người”, ta lại thấy sự tếu táo của những người lính trẻ. Họ đối diện những hiện thực khắc nghiệt và vượt qua nó bằng tinh thần lạc quan. Đối mặt với sự hiện diện của cọp dữ đe dọa tính mạng của con người, Quang Dũng vẫn hóm hỉnh dùng phép nhân hóa “trêu người”.

<i>Câu 13+14</i>	
<i>Mạch thơ</i>	- Mạch thơ: Nếu 12 câu thơ trước đó QD nói về thiên nhiên, về mưa rừng sương núi, cộp dữ đầy lạnh lẽo âm u, tứ thơ đang ở chóp đỉnh của sự hoang vu thì hai câu thơ này đột ngột mở vào thế giới ấm áp của tình người với hình ảnh bát cơm lên khói và mùa em thơm nếp xôi. - Hai câu thơ là những cụm từ ngữ đã được xóa đi những yếu tố kết nối, trở thành một tập hợp từ những ấn tượng của thị giác, khứu giác, xúc giác, thính giác,... say người.
<i>Câu 13: Nhớ ôi Tây Tiến cơm lên khói</i>	
<i>Nhớ ôi</i>	- Mở đầu là cụm từ cảm thán “Nhớ ôi”. - Sự gian khổ, nhọc nhằn không làm họ chai sạn tâm hồn, họ càng thêm đắm mình trong sự lãng mạn, bay bổng. - Nỗi nhớ da diết, mãnh liệt ấy đã trào dâng trong lòng nhà thơ và tràn qua câu chữ “<i>Nhớ ôi Tây Tiến</i>”. Sau bao đoạn đường vượt núi băng đèo, nhưng những ấn tượng sâu đậm nhất của người lính không phải là chặng đường khốc liệt và hiểm trở mà chính là bữa cơm sum vầy thấm tình quân dân, những kỉ niệm ngọt ngào, thấm thiết ân tình.
<i>3 thanh trắc</i> <i>Âm điệu đi lên</i>	- đọc câu thơ ta thấy 3 thanh trắc cách quãng đều đặn lại là 3 dấu sắc với âm điệu đi lên diễn tả: • Nỗi nhớ càng ngày càng dâng đầy và được đẩy lên ở cung bậc cao nhất • Tạc hình những tia khói mảnh dẻ bay lên qua kẽ lá rừng, đồng thời đẩy nỗi nhớ lên cung bậc da diết nhất.
<i>Câu 14: Mai Châu mùa em thơm nếp xôi</i>	
<i>Thanh bằng</i>	- Gợi tả tinh tế cảm giác bông bênh, xao xuyến tới ngất ngây, mê mẩn trong tâm hồn những chàng trai Hà Thành hào hoa, lãng mạn

Thơm nếp xôi

- Miền Tây không chỉ có núi cao, rừng sâu..., miền Tây còn có những bản làng nên thơ với khói lam chiều ấm áp quyến bên sườn núi, có hương thơm quyến rũ của xôi nếp nương, nhất là có những sơn nữ tình tứ và xinh đẹp
- Câu thơ sau lại toàn thanh bằng tạo nên cảm giác êm dịu, ấm áp vô cùng.
- Giống như âm thanh Tiếng gà trưa trên đường hành quân của các anh chiến sĩ trong bài thơ của Xuân Quỳnh,

Trên đường hành quân xa

Dừng chân bên xóm nhỏ

Tiếng gà ai nhảy ổ:

“Cục... cục tác cục ta”

Nghe xao động nắng trưa

Nghe bàn chân đỡ mỏi

Nghe gọi về tuổi thơ

- hương thơm bát xôi nếp đầu mùa ở Mai Châu cũng sẽ mãi là một kỉ niệm khó quên về tình quân dân ấm áp trong cuộc đời, trong tâm trí những chàng lính chiến.
- Miền đất ấy gắn với bao kỉ niệm “mùa em thơm nếp xôi”. Ta có thể hiểu đó là:
  - Mùi thơm của xôi nếp, một sản vật đặc trưng của núi rừng Tây bắc khi các chiến sĩ dừng chân ở Mai Châu đúng mùa lúa chín, đón nhận bát xôi đầu mùa ngào ngọt hương nếp từ bàn tay dịu dàng của các “em” – những cô gái Mai Châu
  - Cũng có thể hiểu là sự thơm thảo của nghĩa tình quân dân.

Sau này nhà thơ CLV cũng có một nỗi nhớ da diết như thế:

“Vắt xôi nuôi quân em giấu giữa rừng

Đất Tây Bắc tháng ngày không có lịch

Bữa xôi đầu còn tỏa nhớ mùi hương”

<i>Mai Châu mùa em</i>	- Người lính sau chặng đường dài hành quân thì nghỉ lại ở một bản làng, và thưởng thức bữa cơm mùa dẻo thơm nghi ngút, đã đi theo thành nỗi nhớ vẩn vương trong đoàn binh TT, thể hiện qua “<i>Mai Châu mùa em</i>”. - Trở lại với câu thơ của QD, ta thấy tài hoa nhất mà nhà thơ bộc lộ ở đây là từ “mùa em” nếu tách riêng hai chữ đó thì rất thường, nhưng QD đã tạo ra độ nhập nhòa của từ chữ, đem đến một nét nghĩa mới lạ, độc đáo. • Chữ “mùa”: chỉ thời gian (mùa xuân, hạ, thu, đông,...), chỉ sự ăm ắp sức sống của thiên nhiên đồng nội (mùa lúa, mùa ngô, mùa khoai,...) • Chữ “em”: gợi đến hình ảnh cô gái trẻ miền sơn cước • Người ta thường nói mùa hoa mùa quả... đó là thời điểm căng tràn sung mãn, đầy ắp sắc hương của hoa trái, Quang Dũng đã tạo ra một nét nghĩa táo bạo và thật đa tình trong tập hợp từ mới mẻ này. → <i>NX: chữ “mùa” đứng trước chữ “em” phả vào em bao nhiêu linh hồn, làm cho em dậy hương thiếu nữ nồng nàn.</i> - “Mùa em” khiến Mai Châu không chỉ là một địa danh gắn với kỉ niệm thơm thảo của nếp xôi đầu mùa của tình quân dân sâu nặng, Mai Châu còn gợi nhớ tới hình ảnh những cô gái miền Tây duyên dáng. - Có người lính nào quên được giây phút dừng chân được đắm chìm trong không gian nồng ấm bởi xung quanh các anh là đồng bào, dân làng là các sơn nữ sóng sánh ánh mắt, rạng rỡ nụ cười, nồng nàn hương sắc → <i>Bởi lẽ đó, với người lính, “em” đã làm nên cả một mùa thương nhớ. Đây là cách gọi đầy lãng mạn, thể hiện bao triu mến, tôn trọng của người lính TT dành cho những cô gái miền sơn cước tình cảm thắm đượm tình quân dân.</i>

Tơ sánh mở rộng

Đây hoàn toàn là những gì có thật trong đời lính. Sau những cuộc hành quân, người lính dừng chân tại bản làng và được bao bọc trong tình quân dân nồng ấm. Đó cũng là điều được các nhà thơ cảm nhận và thể hiện rất hay như Hoàng Trung Thông có viết:

Hoàng Trung Thông

“Các anh về từng bừng trước ngõ

Lớp lớp đàn em hôn hờ chạy theo sau

Mẹ già bịn rịn áo nâu. Vui đàn con ở rừng sâu mới về.”

- **Ấn tượng cuối cùng đọng lại trong kí ức không còn là hành trình khắc nghiệt, dữ dội mà là những bữa cơm ấm nóng tình người.**
- **Đó còn là những rung động với hương vị ngọt ngào, êm dịu của một thứ tình cảm mới chớm nở.**

- **Tiểu kết: Đoạn thơ cảm nhận là một trong những đoạn thơ đặc sắc của bài TT. Nó đã trở thành khúc tráng ca của người lính trong KCCP.**
- **Từng nỗi nhớ chơi vơi của QĐ, thiên nhiên núi rừng TB hiện ra vừa dữ dội hiểm trở, vừa thơ mộng trữ tình.**
- **Trong nền TN đó là hình ảnh người lính TT với cuộc hành quân gian khổ nhưng vẫn toát lên sự hào hùng, hào hoa.**

2.2. Bức lọc Thiên nhiên và con người

Thiên nhiên Tây Tiến	Hùng vĩ hiểm trở hoang sơ	Làn sương mù	Câu 3
		Núi cao, vực sâu, đèo dốc điệp trùng	Câu 5, 6, 7
		Thác gầm, cọp dữ	Câu 11, 12
	ĐÁNH GIÁ: - Theo chiều không gian và thời gian, cung đường TT không chỉ hùng vĩ mà còn hiện hữu vô vàn thử thách khắc nghiệt. - Cung đường ấy bao gồm cả núi cao, vực sâu, mưa rừng, thác gầm, cọp dữ, cản trở những bước chân người lính. Thế nhưng những thử thách ấy đều không làm họ nhụt chí. Đó còn là CƠ HỘI ĐỂ NGƯỜI LÍNH SÁNG LÊN VỀ ĐẸP TÂM HỒN CỦA MÌNH.		
Đoàn quân Tây Tiến	Trữ tình, lãng mạn	Đêm sương huyền hoặc	Câu 4
		Cảnh mưa xa khơi	Câu 8
	Trong mỗi bước quân hành, mỗi địa danh được nhắc tới, mỗi ấn tượng về chặng đường hành quân luôn thấp thoáng hiện ra hình ảnh người lính TT. → Nghệ thuật “VẼ MÂY NÀY TRẮNG”: Từ phong nền dữ dội của thiên nhiên đã làm nổi bật, tôn vinh lên vẻ đẹp của người lính TT.		
	Mất mát hy sinh		Câu 9, 10
	Lạc quan, yêu đời, khỏe khoắn		Câu 6
	Giàu tình cảm sâu nặng		Câu 13, 14

Tiểu kết:

NỘI DUNG:	NGHỆ THUẬT:
Toàn bộ 14 câu thơ đầu đều là nỗi nhớ trải dài về một TT hùng vĩ, dữ dội, gắn với hình ảnh con đường TT và đoàn quân TT, khi thì khắc khoải với những kỉ niệm, lúc lại ẩn hiện trong địa hình “ <i>hình khe thế núi</i> ”, lúc lặp đi lặp lại bằng ngôn từ diễn tả trực tiếp...	- Kết hợp nhuần nhuyễn giữa bút pháp hiện thực và lãng mạn. - Bút pháp lãng mạn ưa cực tả và thủ pháp đối lập để dựng lên hình ảnh một thời TT dữ dội hùng vĩ và thơ mộng. - Chất nhạc & chất họa

II. ĐOẠN 2: 8 CÂU THƠ TIẾP (15 – 22): NỖI NHỚ VỀ MỘT TÂY TIẾN THƠ MỘNG TRỮ TÌNH

1. BỐN CÂU THƠ ĐẦU: ĐÊM VUI LIÊN HOAN VĂN NGHỆ.

nét vẽ mềm mại, uyển chuyển, tinh tế

Doanh trại bừng lên hội đuốc hoa

Kìa em xiêm áo tự bao giờ

a. ÁNH SÁNG:

<i>Câu 15 - Về loại ánh sáng</i> <i>Doanh trại bừng lên hội đuốc hoa</i>	
Doanh trại	- Hai chữ doanh trại trong câu thơ gợi ta liên tưởng đến môi trường quân đội, nơi gắn với mệnh lệnh của nhà binh, nơi có kỉ luật thép quân lệnh như sơn. Vậy mà nơi đó vẫn có những phút giây diễn ra “bừng lên hội đuốc hoa”. - Điều đó cho thấy tâm hồn của những người lính trẻ không chỉ có mệnh lệnh thép khô cứng, không chỉ biết đến khói thuốc nồng súng, mà còn có những giây phút lãng mạn hào hoa.
Bừng lên	- Khi nhớ về đêm liên hoan văn nghệ, QĐ không quên tái hiện vẻ đẹp của ánh sáng “bừng lên hội đuốc hoa”. - Chữ “bừng” với cấu trúc đảo ngữ và là động từ mạnh diễn tả ánh sáng bất ngờ, đột ngột khiến ta có cảm giác chỉ trong một khoảnh khắc, những ngọn đuốc bùng sáng lên rực rỡ. - Bừng còn có nghĩa tưng bừng rộn rã của niềm vui, của không khí say mê.

	- Thực ra những đêm liên hoan văn nghệ ngày ấy hết sức giản dị vì không có đủ vật chất. Có lẽ nơi núi rừng âm u xa lạ ấy một đốm lửa được đốt lên. Đốm lửa với ánh sáng hừng hực và rực rỡ trông như những bông hoa lửa. Nhưng dưới cái nhìn lãng mạn của người lính trẻ bỗng trở thành đuốc hoa - thứ ánh sáng lung linh của nghệ thuật. <i>Văn hào Pháp Victor Hugo đã từng nói</i> “Chữ nào đặt đúng chỗ, đó là chữ hay nhất”. - Chữ “bừng” là một chữ như vậy, nó là một nhãn tự vừa gợi hình vừa gợi cảm, làm sáng rực cả câu thơ và tâm hồn người đọc. → Cụm từ “bừng lên” là một nốt nhấn tươi sáng làm rạng rực cả câu thơ
Hội đuốc hoa	- Đây là lần thứ hai, lửa và “đuốc” được liên tưởng tới hoa - Đuốc hoa là từ ngữ cổ thường được sử dụng trong văn học cổ: <i>Nguyễn Du</i> “Đuốc hoa chẳng thẹn với chàng mai sau” - Và nó là từ chỉ ánh sáng trong đám cưới ngày xưa. Như vậy, hình ảnh này xuất hiện trong đêm vui liên hoan văn nghệ tạo nên một màu sắc vừa cổ điển, vừa hiện đại. Vậy là đêm liên hoan văn nghệ của người lính bỗng trở thành một ngày đại hỷ. - Với chữ “hội”, người đọc như được chứng kiến một bữa tiệc ánh sáng giữa rừng sâu Tây Bắc.

Câu 16 - Về đẹp con người,

Kìa em xiêm áo tự bao giờ

<i>Kìa em</i>	- Câu thơ có 5/7 chữ diễn tả nỗi sửng sốt. - Kìa: là đại từ để chỉ đứng đầu câu thơ như một sự trầm trồ, ngạc nhiên, ngỡ ngàng tựa như một tiếng reo vui của người lính khi bắt gặp nét đẹp thi vị của đời sống khi đứng trước vẻ đẹp của em. - Em: • Sự xuất hiện của em làm cho hội đuốc hoa mãi là một kỉ niệm đẹp của một thời chinh chiến. • Em ở đây là những dáng hồng sơn cước, là những cô gái bản địa. Họ hiện ra trong dáng vẻ e ấp, ngượng ngùng đáng yêu, duyên dáng, trong xiêm áo chỉ trang phục váy áo mang sắc màu vùng cao và vũ điệu đầy màu sắc xứ lạ “man điệu”. → Hai tiếng “kìa em” như reo vui khi phát hiện ra vẻ đẹp ấy.
<i>Xiêm áo</i>	- Thứ ánh sáng ấy còn phát ra từ xiêm y lộng lẫy của những người đẹp vùng sơn cước. (<u>Trang phục</u>) • Thật ra những năm đầu KCCP, cuộc sống vẫn còn thiếu thốn, nghèo nàn, có lẽ chỉ là những trang phục bình dị của người dân nơi đây. • Nhưng qua cái nhìn lãng mạn của người lính TT bỗng trở thành xiêm áo. Nét đẹp của đêm lửa trại của em đã xua đi khắc nghiệt của những nẻo đường hành quân và làm nổi bật vẻ đẹp tâm hồn của người lính TT.
<i>Tự bao giờ</i>	- Ánh sáng còn bùng lên trong ánh nhìn ngạc nhiên, ngỡ ngàng, mê say của người lính bởi người đẹp “xiêm áo tự bao giờ”. - Cụm từ nghi vấn “tự bao giờ” bộc lộ cảm giác vừa ngỡ ngàng vừa thú vị, trù mẹn của các chiến sĩ trước sự xuất hiện của các cô gái miền Tây. Đó là cảm giác rất thực trong một dịp vui hiếm hoi sau bao ngày hành quân giữa rừng già với núi cao, dốc thẳm, sương dày, với mưa rừng và thú dữ

Câu 17 + 18: Âm thanh con người,

Khèn lên man điệu nàng e ấp

Nhạc về Viên Chăn xây hồn thơ

<i>Khèn lên man điệu</i>	- Khèn: là một loại nhạc cụ độc đáo của vùng cao TB mang âm điệu của xứ lạ “man điệu”. - “Man điệu” có thể hiểu là những vũ điệu uyển chuyển của các sơn nữ cũng có thể hiểu là giai điệu say đắm, ngọt ngào, vừa hoang sơ bí ẩn vừa mới mẻ lạ lùng làm say mê lòng người - Âm thanh của nó réo rắt, tình tứ tạo nên thứ “man điệu” đặc trưng vùng cao, vô cùng hấp dẫn đã khiến các chàng trai TT cảm thấy cuốn hút, rung động và thích thú. - Những phụ từ “lên”, “về” trong kết hợp từ “khèn lên”, “nhạc về” không chỉ truyền tải được cái trầm bổng của âm thanh mà còn là sự bổng trầm của các khung bậc cảm xúc ru hồn người vượt lên những thử thách khắc nghiệt của chiến tranh.
<i>Nàng e ấp</i>	- Dáng điệu e ấp, duyên dáng mà vô cùng tình tứ của những cô sơn nữ không thể không khiến các chàng trai đắm say.
<i>Nhạc về Viên Chăn</i>	- Câu thơ có 7 chữ thì có tới 6 thanh bằng “Nhạc về Viên Chăn xây hồn thơ” khiến nhạc thơ rung lên nhẹ nhàng, diễn tả tâm hồn người lính đang bay bổng phiêu du theo điệu nhạc tiếng khèn. • “Man điệu” đã khiến tâm hồn người lính “nhạc về Viên Chăn”. Tâm hồn người lính mơ màng phiêu du đến những miền đất lạ để dệt nên những mộng mơ trong tâm hồn. Chính những đêm vui như thế đã trở thành nguồn động lực tinh thần dồi dào để người lính nuôi dưỡng hồn thơ, tiếp thêm sức mạnh chiến đấu và chiến thắng.
<i>Xây hồn thơ</i>	<i>Hai sự thay đổi song hành đã kích thích, gợi dậy nét nghệ sĩ ẩn giấu trong mỗi chàng lính trẻ</i> - Trên nền của ánh sáng và âm thanh, những người thiếu nữ Mường, Thái, Lào trút bỏ lớp áo quần lao động giản dị màu chàm, xanh đen để biến hóa diễm lệ trong bộ xiêm áo lộng lẫy như bước ra từ thần thoại, vừa e thẹn vừa tình tứ trong điệu múa đậm sắc xứ lạ. Họ đã trở thành linh hồn đêm văn nghệ. - Đằng sau tất cả những vẻ đẹp ấy là ánh nhìn chiêm ngưỡng, say sưa ngây ngất, đa tình của người lính TT. Điệu nhạc chơi với cùng vũ điệu lăm-vông của các cô gái đã làm say đắm chàng trai Hà Nội, khiến họ trút bỏ hết vẻ chai sạn trước gió sương mà phút chốc trở thành thi sĩ lãng mạn, đa cảm, thức tỉnh ham muốn “xây hồn thơ” → Phần hào hoa thanh lịch sâu thẳm trong người lính TT được gợi dậy bởi vẻ đẹp của không gian mới lạ. Bóng dáng của chiến tranh đã lùi khuất về phía sau trong khoảnh khắc tuyệt vời hiếm hoi này. Lòng người như mềm lại sau bao lần gồng mình trước thử thách. → Sự hòa quyện của chất thơ, chất nhạc, chất họa khiến cuộc sống hiện lên yên bình.
Tiểu kết: Với tâm hồn của một thi sĩ lãng mạn, lại am hiểu nhiều loại hình nghệ thuật, nên khi tiếp xúc với nền văn hoá xa lạ đã để lại những cảm xúc đặc biệt cho nhà thơ. Bằng tài năng của mình, QD đã làm sống lại một không gian văn hoá miền núi mang bản sắc văn hóa vùng cao cũng như tình quân dân thắm thiết.	

2. BỐN CÂU THƠ TIẾP: BỨC TRANH SÔNG NƯỚC MIỀN TÂY TRONG CHIỀU SƯƠNG.

Bài thơ TT được xây dựng trên cấu tứ của một cuộc hành quân của người lính TT. Theo bước chân của người lính trẻ, những mảnh đất TB cũng là địa bàn quân cứ thể hiện lên. Vì vậy, 4 câu còn lại của khổ 2, tác giả viết tiếp về **cảnh biệt li** những người lính TT trường chinh trong cảnh sông nước TB chiều sương.

→ Đây là những câu thơ đặc sắc, chất thơ kết tinh ảo diệu, đầy tính nghệ thuật

<i>Câu 19 - Khung cảnh thiên nhiên</i> <i>Người đi Châu Mộc chiều sương ấy</i>	
<i>Giọng thơ. âm điệu thay đổi: trầm lắng, nhẹ nhàng, tha thiết hơn.</i>	
Người đi	- Hình ảnh người đi trong chiều sương Châu Mộc giàu sức gợi. - Đó là đại từ phiếm chỉ, ta có thể hiểu đó là nhà thơ, cũng có thể hiểu là đồng chí, đồng đội của QĐ - người lính TT trên bước đường trường chinh.
Châu Mộc	- Nếu Pha Luông gây ấn tượng với những làn mưa rừng, với những ngôi nhà ẩn hiện trong biển mưa. - Còn Mường Hịch hiện lên với đầy đủ hiểm nguy của miền đất dữ “cọp trêu người”. - Thì Châu Mộc - vùng núi rừng hùng vĩ thơ mộng, địa bàn hoạt động của người lính Tây Tiến lại hiện lên với ấn tượng “chiều sương ấy”.
Chiều sương ấy	- <i>Chiều sương</i>: không gian được bao trùm trong bảng lảng sương khói, mờ ảo hư thực. Màn sương ấy không dày đặc, lạnh lẽo như sương đêm mà chỉ vờn vờ như bức tranh huyền ảo của tự nhiên bao trùm lên cảnh vật. - Hai chữ “Chiều sương” đầy sức gợi, đó là khoảng thời gian về chiều trên sông nước dễ gợi buồn gợi nhớ, trong hoài niệm của người lính lại là chiều sương ấy khiến cảnh Châu Mộc hiện ra càng trở nên ảo huyền như trôi về 1 miền cổ tích, xa xăm. - Chỉ từ “ấy” càng nhấn mạnh thêm sự cụ thể của chiều sương. Đó là một kỉ niệm rất đậm nét, rất riêng, rất cụ thể trong hồi tưởng của nhà thơ. - Sương giăng mắc khắp không gian, cả núi rừng Châu Mộc chìm trong biển sương khói mịt mờ, bồng bênh càng làm cho cảnh chiều nơi đây hoang vắng.

	<i>Sau này nhà thơ Chế Lan Viên cũng đã viết một nỗi nhớ về bản làng sương khói</i> “Nhớ bản sương giăng nhớ đèo mây phủ Nơi nào qua, lòng lại chẳng yêu thương” - Chỉ có điều hình ảnh thơ Chế Lan Viên mang màu sắc khái quát, còn thơ Quang Dũng lại gợi ra địa danh cụ thể thấm đầy kỉ niệm, đó là “Châu Mộc chiều sương ấy”.
Trên nền không gian thời gian ấy, QD đi vào gợi nhớ cảnh sắc “Có thấy hồn lau nẻo bến bờ”. Có lẽ trong những hình ảnh làm cho người lính Tây Tiến “ngàn năm chưa dễ đã ai quên” là hình ảnh “hồn lau nẻo bến bờ”.	
<i>Câu 20 - Khung cảnh thiên nhiên</i> Có thấy Hồn Lau nẻo bến bờ	
Hồn lau	- Hồn lau: là hình ảnh đặc trưng thiên nhiên vùng cao. Lau mọc khắp các triền sông vách đá, thung lũng, hoa lau làm cho Tây Bắc mệnh mông, hiu hắt, vắng lặng. <i>So sánh mở rộng: nhà thơ Chế Lan Viên có những câu thơ, bài thơ tả hoa lau rất hay:</i> “Ngàn lau cười trong nắng Hồn của mùa thu về Hồn mùa thu sắp đi Ngàn lau xao xác trắng”

	<i>Hay trong bài “Lau biên giới”, Chế Lan Viên lại một lần nữa nhắc đến hoa lau:</i> “Ai đi biên giới cho lòng ta theo với Thăm ngàn lau chỉ trắng có một mình Bạt ngàn lau trắng ở tận cùng bờ cõi Suốt một đời cùng với gió giao tranh.” <i>Còn với nhà thơ Hoàng Vũ thi:</i> “Người xa phơ phất hồn lau gió Thổi trắng chân đồi như khói pha
Thấy	- Như vậy, hoa lau hồn lau có một vị trí xứng đáng trong lòng các thi sĩ và trong thơ ca. Nhưng đến với hoa lau, mỗi nhà thơ lại có một cách cảm nhận, thể hiện riêng. Với QD đó là “thấy hồn lau”: • Thấy: là cảm nhận bằng thị giác hữu hình • Hồn: là thế giới nội tâm bên trong vô hình - Tác giả đã truyền linh hồn vào tạo vật, bờ lau trắng khi ấy dường như có linh hồn hòa nhịp vào hồn thơ người lính để đồng cảm, sẻ chia. → Quang Dũng đã hữu hình hóa được cả cái vô hình khó nắm bắt là hồn lau - Hay “hồn lau” cũng có thể là một phép ẩn dụ đặc sắc, gợi vẻ đẹp giản dị, gần gũi của những con người lao động miền Tây. - Hình ảnh lau lách phơ phất nơi triền sông là hình ảnh thường thấy trong thơ văn gợi vẻ cô liêu hoang vắng <i>Tỳ Bà Hành (Bạch Cư Dị)</i> Bến Cầm Dương canh khuya đưa khách Quạnh hơi thu lau lách đìu hiu

		→ Cách viết của QD thật đặc biệt. Ông không dừng lại vẻ ngoài của lau, màu sắc của lau mà nắm lấy cái tinh thần, linh khí của lau, khiến những bông hoa lau phất phơ trong chiều sương xuân xao như có linh hồn. → Đây là một lối viết rất gần với bút pháp cổ điển phương Đông.
Câu 21: Có nhớ dáng người trên độc mộc		
<u>Hình ảnh con người</u>	Có nhớ	- Cũng với hình thức của <i>câu hỏi tu từ</i> “ Có nhớ ”, con người xuất hiện trong bức tranh thơ này không rõ nét mà qua lối phiếm chỉ dáng người, tạo ra không ít những cách hiểu xung quanh hình ảnh thơ dáng người trên độc mộc
	Dáng người	- Dáng người trên độc mộc: (con thuyền hẹp và dài) - Có thể hiểu đó là dáng cần mẫn của con người lao động Tây Bắc với dáng hình khỏe khoắn, rắn rỏi, đối lập với dòng nước hung bạo. → Vẻ đẹp làm chủ thiên nhiên khắc nghiệt của con người miền Tây - Cũng có thể đem đến cho người đọc hình dung về dáng người của những cô gái miền sơn cước, vừa mềm mại vừa uyển chuyển trên con thuyền độc mộc - chiếc thuyền làm bằng cây gỗ lớn tự chế, từ đó làm dấy lên những kỉ niệm đáng nhớ về một vùng đất vừa thơ mộng, vừa dữ dội. → Tạo nên chất thơ làm tiêu tan đi sự dữ dội hung hãn của dòng sông. - Dù hiểu theo nghĩa nào, hình ảnh dáng người đều là hình ảnh rất đẹp, đậm chất họa, chất thơ. Bóng hình dáng người trên thuyền luôn để lại một ấn tượng xúc cảm trong lòng QD, cho nên ở một bài thơ khác, nhà thơ cũng khắc họa: “Đò ngang một chuyến qua mưa bụi Nhớ mãi người đi bóng dáng người” - Nhà thơ liên tiếp đặt ra những câu hỏi “có thấy, có nhớ”, có thể dành cho những người bạn lính đã từng chiến đấu với mình, có thể đang tự vấn chính mình đầy bàng khuâng, lưu luyến, nhắc nhở bản thân không được phép quên.

<i>Câu 22: Trôi dòng nước lũ hoa đông đưa</i>		
<i>Hoa đong đưa</i>	-	Hoa đông đưa: những bông hoa rừng “đong đưa” làm duyên trên dòng nước xiết. Hình ảnh lạ, hoa lá vô tri như được thổi hồn vào, gợi nên nhiều cách hiểu: - Những bông hoa, cánh hoa rừng trôi trên dòng nước có nét chuyển động duyên dáng - Ánh mắt lúng liếng tình tứ của những cô gái xinh đẹp trẻ trung, làm mềm lòng những chàng trai TT. - Cũng có người cho rằng từ dáng người con gái trên thuyền độc mộc đang trôi gợi liên tưởng đến hoa chăng? - Nhưng cái bất hợp lý ở đây là: - Giữa dòng nước lũ dữ dội mạnh mẽ, hoa khó có thể mà đong đưa - Hơn nữa, đong đưa là từ chỉ ánh mắt của người con gái “Cặp môi hồng, con mắt ướt đong đưa” (Thị Mầu - Anh Ngọc). Vậy mà QD lại dùng từ này để chỉ chuyển động của hoa. - Rất có thể sự hồn nhiên của thi sĩ QD đã sáng tạo nên hình ảnh thơ đầy ấn tượng mà sau này có lẽ chính QD cũng khó cắt nghĩa rõ ràng được. Và cũng chính nhờ điều đó mà người đọc cảm nhận được đặc sắc, thấy được thiên nhiên rất riêng trong thơ QD.
<i>Trôi dòng nước lũ</i>	-	Sử dụng thủ pháp đối lập tương phản: Sự đối lập giữa dữ dội của nước lũ và cái mong manh của lan rừng tạo nên vẻ đẹp vừa hào hùng vừa lãng mạn

Tiến bộ

- 8 câu thơ đã khắc họa một TT rất khác, đó là một TT rất thơ mộng, trữ tình, gắn liền với một đêm liên hoan văn nghệ thắm tình quân dân với khung cảnh sông nước miền núi TB trong chiều sương.
- Bút pháp lãng mạn thiên về cực tả và bút pháp gợi cốt ghi lấy hình tạo vật đã khiến cho nét vẽ của nhà thơ QD không còn rần rỏi gân guốc nữa mà trở nên mềm mại, tinh tế.
- Bút pháp thi trung hữu họa, thi trung hữu nhạc đã mang đến chất thơ, chất nhạc đặc sắc cho đoạn thơ.

→ **NÉT VẼ CỦA MỘT HỒN THƠ LÃNG MẠN, TÀI HOA**

III. 8 CÂU THƠ TIẾP (23 – 30): BỨC TƯỢNG ĐÀI NGƯỜI LÍNH TÂY TIẾN BỊ TRẮNG VÀ BẤT TỬ

Đoàn này bỏ ngang

Chất BI - NGOẠI HÌNH, CHÂN DUNG

Được khắc họa bằng nét vẽ gân guốc, là họa nhưng bắt nguồn từ hiện thực.

Không mọc tóc	- Không mọc tóc: • Câu thơ giàu chất hiện thực đã khắc họa những gian khổ của người lính trong những năm đầu cuộc kháng chiến chống Pháp qua 2 hình ảnh “không mọc tóc”, “quân xanh” • Hình ảnh không mọc tóc ta có thể hiểu: ▪ Người lính chủ động cạo trọc đầu để thuận tiện trong sinh hoạt và chiến đấu ▪ Cũng có thể hiểu họ bị bệnh sốt rét rừng, căn bệnh làm rụng hết cả tóc Trong một lần nói chuyện về bài thơ Tây Tiến do Vũ Văn Sĩ ghi chép lại, Quang Dũng cho những những gì ông viết trong Tây Tiến “rất thực... hồi ấy trong đoàn chúng tôi có rất nhiều người sốt rét trọc cả đầu. Trong điều kiện gian khổ thiếu thốn, mình lại không giữ được vệ sinh, và lại có giữ cũng chẳng được nên bộ đội không những bị ốm mà còn chết vì sốt rét cũng nhiều”. Còn nhà thơ Trần Lê Văn cũng từng chia sẻ: “Đánh trận tử vong ít, sốt rét tử vong nhiều”.
Quân xanh	- Quân xanh: còn quân xanh màu lá, phải chăng đó là màu xanh của lá ngụy trang, màu xanh của quân phục, có lẽ đúng hơn cả là màu da xanh tái khi người lính trải qua cơn sốt rét rừng. → Những khắc nghiệt của cuộc chiến khiến diện mạo người lính Tây Tiến hiện lên kỳ dị đến xót xa. → NX: Như vậy, “không mọc tóc” và “quân xanh màu lá” là nhà thơ đang diễn tả căn bệnh phổ biến lúc bấy giờ: sốt rét rừng. Cho nên đây là một tử thơ quen thuộc trong thơ ca cách mạng.

	<i>Chính Hữu đã từng viết:</i>
	“Anh với tôi biết từng cơn ớn lạnh Sốt run người vừng trán ướt mồ hôi”
	<i>Tố Hữu lại có vần thơ đầy thương cảm khi nói về anh vệ quốc quân:</i>
	“Giọt giọt mồ hôi rơi Trên má anh vàng nghệ Anh vệ quốc quân ơi Sao mà yêu đến thế”
	<i>Thôi Hữu trong bài “Lên Cấm Sơn” đã khắc hoạ chân thực:</i>
	“Cuộc đời gió bụi pha xương máu Đói rét bao lần xé thịt da Khuôn mặt đã lên màu tật bệnh Đâu còn tươi nữa những ngày hoa!”
	<i>Nhà thơ trẻ Nguyễn Đức Mậu trong kháng chiến chống Mỹ</i>
	“Nơi thuốc súng trộn vào áo trận Cơn sốt rừng đi dọc tuổi thanh xuân”
- Quang Dũng viết về căn bệnh sốt rét mà người lính trải qua bằng bút pháp lãng mạn và tâm hồn bi tráng. Cho nên người lính cách mạng trong thơ ông ốm nhưng không yếu, bi mà vẫn tráng hào hùng.	

CHẤT HÙNG <i>Tic mạnh nội tâm đầy hào hùng</i>	
Tây Tiến đoàn binh	- QD không hề che giấu hiện thực khó khăn gian khổ, nhà thơ đã sử dụng cách nói rất khẩu khí và lãng mạn. - Tây Tiến đoàn binh: điều này được thể hiện ở nghệ thuật đảo ngữ "Tây Tiến" đoàn binh. Đặc biệt là từ "đoàn binh" âm Hán Việt, chắc khỏe, hào hùng, gợi ra sự đồng đức, ý chí xung trận mạnh mẽ đang bốc lên từng cơn ngùn ngụt.
	<i>Việt Bắc - Tố Hữu</i>
	"Quân đi điệp điệp trùng trùng"
Dữ oai hùng	- Dữ oai hùng: thủ pháp nghệ thuật tương phản được vận dụng một cách triệt để. Tương phản độc đáo <i>"không mọc tóc, xanh màu lá"</i> với <i>"dữ oai hùng"</i> làm bật nổi thần thái của những người lính, toát lên từ chính những tật bệnh, ốm đau là vẻ oai hùng, dũng mãnh, uy nghi,凛冽. Màu da xanh tái vì thiếu máu của đoàn binh lại toát ra khí phách dữ dằn, oai vệ của chúa sơn lâm. Kẻ thù đứng trước họ phải run sợ, chùn bước. - Khí phách ấy khiến ta liên tưởng đến
	<i>Ý thơ Nguyễn Du để chỉ người anh hùng Từ Hải.</i>
	"Râu hùng, hàm én, mày ngài"
	<i>Và thơ của Phạm Ngũ Lão:</i>
Mắt trùng	"Tam quân tì hổ khí thôn Ngưu"
	- để từ đó người đọc càng thấy được vẻ oai hùng凛冽 như những trang nam nhi lỗi lạc ngày xưa.
	- Mắt trùng: đặc biệt là hai chữ "mắt trùng" diễn tả đôi mắt mở to dữ dội, ngùn ngụt ý chí căm thù. Trong đôi mắt ấy, dường như đang ngùn ngụt cháy lửa căm hờn, đó là đôi mắt "quyết tử" bởi nó chứa chở một giấc mộng lớn: giấc mộng trả thù nhà, đền nợ nước. Đôi mắt đã bộc lộ toàn bộ nội lực của người lính: tận cùng cái oai phong,凛冽 của những chàng trai Tây Tiến. Đây thực chất là hình ảnh ước lệ của cảm hứng lãng mạn nhằm tôn lên cái oai phong凛冽 của những người lính Tây Tiến mang trong mình lí tưởng và khát vọng của những tráng sĩ thuở xưa
	Già nhà đeo bức chiến bào Thét roi cầu Vịn ào ào gió thu

	→ THỦ PHÁP ĐỐI LẬP được sử dụng đặc địa trong việc khắc họa sự tương phản giữa ngoại hình ốm yếu và nội tâm mãnh liệt, dữ dội, ngang tàng. → Hiện thực đau thương được khúc xạ qua ánh nhìn của QD đã trở nên hào hùng, mang âm hưởng của thời đại bi tráng.
Chất LĂNG MẠN <i>Thế với tâm hồn đầy mộng mơ</i> <i>Mắt trừng gửi mộng qua biên giới</i> <i>Đêm mơ Hà Nội dáng kiều thơm</i>	
<i>Gửi mộng qua BG</i>	- Gửi mộng: người lính TT hào hùng mà vẫn giữ được nét lãng mạn mộng mơ “gửi mộng qua biên giới”. - Mộng: là mộng mơ, mộng ước, mộng tưởng. Là giấc mộng lập chiến công, giấc mộng thanh bình cho quê hương đất nước. - Mộng qua biên giới: chỉ có thể có với người lính Tây Tiến bởi nhiệm vụ của họ, hoạt động chiến đấu không chỉ ở vùng Tây Bắc Việt Nam mà còn cả đất bạn Lào. - Đây là câu thơ được đánh giá là nét vẽ đẹp nhất về người lính TT, nhưng cũng chính vì nó mà cả bài thơ và tác giả phải chịu số phận long đong. Câu thơ này từng bị đánh giá là “mộng rớt” – rơi rớt sự lãng mạn tiêu tư sản, làm cho tâm hồn con người ủy mị, mất hết khí thế chiến đấu và chiến thắng.
<i>Hà Nội</i>	- Hà Nội: hai tiếng HN vang lên đầy tự hào. - HN là quê hương, là nơi họ sinh ra, lớn lên, học tập, nơi đã ghi dấu cả một thời kỳ niệm. - HN là thủ đô, là trái tim hồng, là mảnh đất ngàn năm văn hiến, ai đi xa đều mang một nỗi nhớ đong đầy “Tù độ mang gương đi mở còi Trời Nam thương nhớ đất Thăng Long” - Nỗi nhớ về quê hương là một thứ thơ quen thuộc, từng bắt gặp trong thơ Chính Hữu: “Giếng nước gốc đa nhớ người ra lính”

<i>Dáng kiểu thơ</i>	- Dáng kiểu thơ: - Sau những chặng đường hành quân vất vả, những cuộc chiến cam go, người lính trẻ vẫn giành một góc lòng sâu thẳm cho nỗi nhớ nhung về Hà Nội. Những đêm không ngủ, người lính hướng ánh mắt nhìn về phía Hà Thành – nơi cất giữ bao kỉ niệm một thời sinh viên của họ. Trong nỗi nhớ hằng đêm của mình, hình ảnh của những “dáng kiểu thơ” - Đây là hình ảnh ước lệ nhưng đầy chất lãng mạn, chỉ những người con gái xinh đẹp, yêu kiều, thướt tha, duyên dáng, thanh lịch của mảnh đất Hà thành. - Họ là những người bạn gái học cùng trường, là người yêu, hay là một bóng hồng nào đó. - Đây cũng là một vẻ đẹp đặc trưng của Hà Nội: “Chàng thơ cũng thể hoa nhài Dẫu không thanh lịch cũng người Tràng An” → Những giấc mơ mang hình “dáng kiểu thơ” ấy đã mang lại động lực cho người lính vượt lên những khó khăn gian khổ, thúc giục họ tiến lên phía trước, và cũng là sợi dây liên thiêng của niềm tin mang họ vượt bom đạn trở về. <i>Liên hệ: Đợi anh về - Simonov</i> Em ơi đợi anh, anh sẽ về Dù mưa rơi dầm dề Dù ngày dài dài tái tê Thì em ơi, cứ đợi. <i>Vũ Quần Phương có nhận xét:</i> “Hai câu thơ như chứa đựng cả hai thế giới”

	- Sự tương đồng trong hai nét nghĩa “mộng” và “mơ”, sự tương phản của 2 thế giới nghĩa chung và tình riêng đã cùng nhau làm nên vẻ đẹp toàn vẹn cho tâm hồn người lính: họ không chỉ có lí tưởng cao cả, ý chí kiên cường, sẵn sàng hi sinh vì nghĩa lớn mà còn là những chàng trai lãng mạn, mộng mơ có trái tim chan chứa tình yêu thương. Cũng như hình ảnh <i>Nguyễn Đình Thi</i> Người ra đi đầu không ngoảnh lại Sua lưng thềm nắng lá rơi đầy - Trở lại những câu thơ của Quang Dũng, một thời bị phê phán là “mộng rớt, buồn rớt, tiểu tư sản”, quá lãng mạn, quá xa lạ. - Đúng là quan niệm văn học thời chỉ lấy niềm vui làm hào khí diệt thù. Điều ấy đúng, nhưng chưa đủ. Bởi thơ ca phải chia sẻ được những cung bậc cảm xúc của con người. Thơ QD vừa có đau vừa có mộng. Mộng mơ cũng là một sức mạnh để người lính chiến đấu và chiến thắng. - Trải dài xuyên suốt bài thơ đều có thấp thoáng bóng hình người đẹp, thể hiện khát khao đơn thuần của những người lính về tình yêu đôi lứa. - Người lính nhớ về “dáng kiều thơm” là để tin yêu, thêm sức mạnh và nghị lực chứ không phải làm thoái chí nản lòng. Tình yêu thương là động cơ đẹp để họ ra đi chiến đấu còn lí tưởng cách mạng lại khiến tình yêu thương thêm cao cả, lớn lao, Đó là nét khắc họa vô cùng chân thực và cảm động về cả một thế hệ người Việt Nam dần lòng gạt tình riêng, ra đi vì nghĩa lớn. Đây cũng là điều mà nhà thơ Nguyễn Đình Thi trong “Đất nước” đã viết: <i>Đất Nước - Nguyễn Đình Thi</i> “Những đêm dài hành quân nung nấu Bỗng bồn chồn nhớ mắt người yêu” → Như vậy, câu thơ của QD thực sự mang vẻ đẹp, chứa đựng vẻ đẹp tâm hồn lãng mạn của người lính. Ấy vậy mà câu thơ đẹp một cách lãng mạn này lại phải trải qua “gió dập sóng dồi”.

Lý tưởng và khát vọng

Rải rác biên cương mồ viễn xứ

Chiến trường đi chẳng tiếc đời xanh

Rải rác	- Rải rác + mồ: Bút pháp bi tráng khiến nhà thơ không né tránh mà miêu tả cái chết một cách rõ rệt. Từ láy “rải rác” vốn gợi số ít nhưng trong câu thơ khi đứng ở đầu dòng thơ kết hợp với chữ “mồ” lại mang nghĩa số nhiều. Rải rác khắp nơi là những nấm mồ vô danh, nằm rải rác dọc đường hành quân của đoàn binh, không khói hương, không người chăm nom. Hai chữ “rải rác” ngắn gọn, 2 từ, 6 chữ nhưng để đọng lại vẻ hiu hắt, quạnh quẽ, ảm đạm và thê lương. -
Biên cương, Mồ viễn xứ	- Câu thơ thứ nhất nếu tách ra khỏi bài thơ thì ta sẽ có một bức tranh vô cùng ảm đạm. • Biên cương, mồ viễn xứ: chữ mồ gợi ra những nấm mộ được chôn cất qua loa vội vã bởi đồng đội của các anh lại tiếp tục lên đường. Còn từ “viễn xứ” gợi ra nơi biên cương xa xôi hẻo lánh, người lính phải gửi mình lại nơi đất khách quê người. Những nấm mồ qua mưa gió bị bào mòn, không hương khói vô danh vô chủ đã gợi ra sự xót xa về cái chết của người lính trẻ khiến ta liên tưởng đến tứ thơ của “Chinh phụ ngâm” - Đoàn Thị Điểm: Hồn tử sĩ gió ù ù thổi, Mặt chinh phu trăng dòi dòi soi, Chinh phu tử sĩ mấy người, Nào ai mặc mặt, nào ai gọi hồn?” - Câu thơ chỉ có 7 chữ thôi nhưng tác giả đã dùng tới hai cụm từ Hán Việt “biên cương”, “mồ viễn xứ”. • Mang lại màu sắc trang trọng và cổ kính như để bao bọc cho những nấm mồ ấy một bầu không khí thiêng liêng đượm vẻ ngậm ngùi, nghiêm trang. • Phần nào an ủi, xoa dịu cho sự cô đơn của lính TT. → Tây Tiến bi mà không lụy bởi cách viết rất tinh tế của nhà thơ. Cứ 1 câu mang âm hưởng bi lại có một câu mang âm hưởng tráng

<i>tuy nhiên, người lính TT không vì thế mà nhụt chí. sẵn lòng đi chinh chiến cảnh đau thương diễn ra hằng ngày và những năm mở rú, rác. họ lạc, càng nung nấu quyết tâm chiến đấu và chiến thắng kẻ thù. các hình ảnh tương phản</i>	
Chiến trường	gợi sự khốc liệt của chiến tranh, của bom đạn, cái chết.
Đời xanh	là tuổi trẻ, là bao hoài vọng và mơ ước đang chờ đợi họ phía trước. Thế nhưng, họ đã đặt Tổ quốc lên trên cả ước vọng và sinh mạng của chính bản thân mà không hề luyến tiếc, vì sinh mạng Tổ Quốc là quan trọng nhất.
Đi chẳng tiếc	- khiến câu thơ vang lên thật quyết liệt, dứt khoát như một lời thề chém đá, khoẻ khoắn, hào hùng như một lời tuyên thệ. Đó là sự tự nguyện lên đường chiến đấu, nguyện dâng hiến tuổi thanh xuân của mình cho đất nước, quê hương. Họ ý thức rất rõ ra chiến trường có thể sẽ phải gửi lại cuộc đời nơi biên cương viễn xứ. Nhưng tinh thần quyết tử cho Tổ Quốc quyết sinh, hình ảnh người lính mang bóng dáng của những tráng sĩ “ra đi không vương thê nhi” trong văn học cổ: “Gieo Thái Sơn nhẹ tựa hồng mao” → “Xem cái chết nhẹ tựa lông hồng”, những chàng trai TT đã tiếp thu hình mẫu lí tưởng đó qua văn chương sách vở và dấn thân vào cuộc trường chinh với tinh thần sẵn sàng dâng hiến cho Tổ Quốc, quê hương. - • Chiến trường đi: khiến chúng ta nhớ đến những câu thơ <i>“Trường ca Những người đi tới biển” của nhà thơ Thanh Thảo.</i> Chúng tôi đã đi không tiếc đời mình (Những tuổi hai mươi làm sao không tiếc) Nhưng ai cũng tiếc tuổi hai mươi thì còn chi Tổ quốc?

Từ hy sinh

Áo bào thay chiếu anh về đất

Sông Mã gầm lên khúc độc hành

- Trong bài thơ, tác giả không hề né tránh hiện thực khắc nghiệt, dữ dội. Đó là những cung đường hành quân gian khổ vắt kiệt sức lực bao người lính, khiến họ phải “*bỏ quên đời*”, hay những năm mồ lạnh lẽo vô danh “*rải rác biên cương*”. Và một lần nữa, tác giả lại nhắc về sự hy sinh:
  - *Áo bào thay chiếu anh về đất*: thời khắc linh thiêng nhất của sinh ly tử biệt: khâm liệm tử sĩ. Nhà thơ kể lại: “Khi tử sĩ nằm xuống, không đủ manh chiếu để liệm”. Đó là hiện thực đau lòng.
  - Người lính TT khi nằm xuống thậm chí không có tấm chiếu để bó thân, họ về với đất mẹ bằng chính tấm áo họ mặc hằng ngày.

Áo bào thay chiếu

- Tác giả đã cố gắng làm giảm tính chất bi thương của những mất mát bằng cách sử dụng nói giảm nói tránh:
  - Áo bào: vốn là hình ảnh ước lệ của văn học cổ, đó là tấm chiến bào khoác trên mình những chiến tướng ngày xưa, khi các tráng sĩ ra trận thường được vua ban cho áo bào.
  - Áo bào: tấm áo rách và mỏng manh không đủ để chống trời với sự khắc nghiệt của thiên nhiên, qua con mắt của QĐ lại biến thành “áo bào” như một cách trao cho họ sự khí thế, lẫm liệt của những vị tướng ngay cả khi nằm lại. (Bút pháp mỹ lệ hóa)

Áo chàng đỏ tựa ráng pha

Ngựa chàng sắc trắng như là tuyết in

- Cách nói này làm giảm bớt đau thương, thiếu thốn và góp phần trang trọng hoá về sự hi sinh của người lính, bởi theo lời tâm sự của nhà thơ Quang Dũng do Vũ Văn Sĩ ghi lại thì: “Ngay cả khi nằm xuống, nhiều tử sĩ cũng không đủ manh chiếu liệm”. Nói “áo bào thay chiếu” là cách nói của người lính chúng tôi, cách ước lệ của thơ trước đây để “an ủi những đồng chí của mình đã ngã xuống giữa đường”.
- Ý thơ của Quang Dũng mang tính ước lệ nhưng đã thể hiện rất chân thành nỗi xót thương vô hạn, niềm trân trọng cảm phục sâu sắc đối với những đồng đội đã hi sinh.

<i>Về đất</i>	- Về đất: Vế sau của câu thơ có hai từ rất ý nghĩa “về đất”. • “Đất” là đất mẹ, là đất nước, là quê hương hình ảnh gợi sự bền vững muôn đời của non sông đất nước • “Về” gợi cảm giác ấm áp bình yên từ sự đón nhận và nâng niu ấp ủ • Đây là hình ảnh ẩn dụ, cách nói giảm nói tránh, sự hy sinh của họ giống như sự tự nguyện của những anh hùng, thanh thần và vô tư sau khi đã làm xong nhiệm vụ. Khi nói về sự hi sinh của người lính, QĐ không dùng từ “chết” mà lại viết đầy sáng tạo “về đất”, diễn đạt thành công ý thơ. Các anh đang trở về với đất mẹ, sau khi hoàn thành nhiệm vụ với Tổ Quốc. Sự hi sinh ấy không phải là mất mát mà là sự hoá thân, cách diễn đạt này làm cho người lính mãi bất tử. LIÊN HỆ: TRĂNG TRỎI – TỔ HỮU Vui vẻ chết như cày xong thửa ruộng Lòng khỏe nhẹ anh dân quê sung sướng
<i>Sông Mã</i>	- TUY NHIÊN, nếu ở câu trước, con người kìm nén bao nhiêu trước những hy sinh mất mát thì thiên nhiên câu sau lại dữ dội bấy nhiêu. Âm hưởng bi tráng được đẩy lên cao nhất. • Sông Mã: lần thứ hai trong tác phẩm, hình ảnh sông Mã xuất hiện. Đây là dòng sông nằm trong địa bàn hoạt động của người lính. Dòng sông gắn bó với mỗi bước đường hành quân trở nên thân thiết, thành người bạn sẽ chia buồn vui với đời lính,
<i>Gầm</i>	- Sông Mã gầm: khi người lính hi sinh, có một âm thanh đặc biệt cất lên “Sông Mã gầm lên”. - Thủ pháp nhân hoá “gầm” khiến âm thanh vang động, cuồng nộ của dòng sông chất chứa bao tâm trạng, nỗi niềm. - Âm điệu trầm hùng của từ này là biểu hiện cao độ của nỗi đau: Đó là những bi phần, xót xa, những tiếc thương, cảm phục. Sông Mã từng gắn bó với người chiến sĩ trong suốt chặng đường hành quân, nay dòng sông ấy lại thay lời cho cả thiên nhiên đất trời, cả hồn thiêng sông núi. Khúc độc hành mà con sông đang tấu lên nhưng còn mang nỗi cô đơn của dòng sông khi mất người bạn chiến đấu, sự trống trải của đất trời non nước khi mất đi người con anh hùng. - Nó đã tấu lên bản nhạc dữ dội của núi rừng như loạt đại bác tiễn đưa người anh hùng dân tộc về nơi vĩnh hằng. Hình ảnh dòng sông Mã gợi tiếng hí vang trời của con chiến mã khi chứng kiến người chủ tướng hi sinh.

Lên khúc độc hành	- Lên khúc độc hành: thể hành không tuân thủ niêm luật và gắn với cảm xúc bi thương. Như vậy, giọng điệu câu thơ vang dội như một khúc nhạc kì vĩ, âm hưởng bi hùng khiến người đọc cảm nhận tiếng gầm của dòng sông Mã cũng chính là tiếng lòng của người còn sống đang dành tặng cho đồng đội hi sinh. → Câu thơ vừa dữ dội, vừa hào hùng, khiến cái chết của người lính không còn bi lụy mà thấm đẫm tinh thần bi tráng.

Tiểu kết

4 câu đầu	4 câu sau	nghe thuật 8 câu
Bút pháp lãng mạn cực tả và thủ pháp đối lập mạnh mẽ: chủ yếu được bộc lộ qua bốn câu thơ đầu. - Sự đối lập diễn ra giữa ngoại hình và sức mạnh nội tâm, giữa những người lính hào hùng và anh dũng với những chàng trai HN mộng mơ, lãng mạn. - Tác giả nhiều lần viết về cái bi, sự mất mát, song buồn mà không ủy mị, cúi đầu, mất mát mà vẫn rắn rỏi, gân guốc	Tinh thần bi tráng: thể hiện trong 4 câu còn lại. - Cái bi hiện ra qua hình ảnh những năm mồ hoang lạnh dọc đường hành quân, nhưng cái tráng của lý tưởng khát vọng cống hiến đời xanh cho Tổ Quốc, của áo bào, của bản hòa tấu dữ dội đã nâng đỡ hình ảnh thơ và truyền cảm xúc bi tráng vào lòng người	- Cảm hứng lịch sử và bút pháp bi tráng đã được phát huy trong đoạn thơ - Trong đoạn thơ, QĐ sử dụng ngôn từ tinh tế, hình ảnh đặc sắc giàu tính biểu cảm - Sử dụng từ ngữ Hán Việt mang sắc thái trang trọng, thành kính.

IV. 4 CÂU THƠ CUỐI: LỜI ƯỚC HẸN, LỜI THỀ SON SẮT

Hai câu đầu thể hiện tinh thần "Nhất khứ bất phục phản" - một đi không trở lại.

Câu 31: Tây Tiến người đi không hẹn ước

Câu 32: Đường lên thăm thẳm một chia phôi

<i>Tây Tiến và “người đi”:</i>	- Tên của đơn vị quân đội được nhắc lại lần nữa đây yêu mến, tự hào. Đó cũng có thể là hình tượng 1 binh đoàn. Trở về với thực tại, nhà thơ thấm thía cảm giác chia xa, không biết bao giờ gặp lại, bởi không gian thì thăm thẳm muôn trùng, thời gian thì xa vời vợi. Đặt trong không gian thời gian đó, hình tượng người lính TT hiện lên thật đẹp, luôn hết mình cho những lý tưởng sống hào hùng, sẵn sàng xả thân vì TQ.						
<i>Không hẹn ước:</i>	- Người lính TT ra đi không hẹn ước trước nhưng vẫn trở thành đồng đội bởi họ có chung khát vọng diệt thù, quyết hy sinh vì nghĩa lớn, quyết tử cho TQ quyết sinh. Ý thơ này ta cũng bắt gặp trong “Đồng chí” của Chính Hữu “Tôi với anh đôi người xa lạ” - Những người lính TT ra đi không hẹn ước trước ngày trở lại với tinh thần quyết tử cho TQ quyết sinh. Hình ảnh người lính ở đây mang bóng dáng của người tráng sĩ trong văn học cổ “Tráng sĩ bất khứ bất phục hoàn”						
<i>Đường thăm thẳm chia phôi</i>	- Ngụ ý chỉ sự chia cắt về thời gian và không gian. Như vậy 2 câu thơ đầu, ý thơ đã lột tả được lí tưởng chiến đấu cao cả của người lính TT, của anh bộ đội cụ Hồ, làm nổi bật phẩm chất yêu nước, anh hùng của họ. Liên Hệ: Tống Biệt Hành - Thăm Tân <table><tr><td>Người đi, ừ nhi, người đi thực</td><td>Mẹ thà coi như chiếc lá bay</td></tr><tr><td>Chị thà coi như là hạt bụi</td><td>Em thà coi như hơi rượu say.</td></tr></table> Đất Nước - Nguyễn Đình Thi: <table><tr><td>Người ra đi đầu không ngoảnh lại</td></tr><tr><td>Sau lưng thềm nắng lá rơi đầy.</td></tr></table>	Người đi, ừ nhi, người đi thực	Mẹ thà coi như chiếc lá bay	Chị thà coi như là hạt bụi	Em thà coi như hơi rượu say.	Người ra đi đầu không ngoảnh lại	Sau lưng thềm nắng lá rơi đầy.
Người đi, ừ nhi, người đi thực	Mẹ thà coi như chiếc lá bay						
Chị thà coi như là hạt bụi	Em thà coi như hơi rượu say.						
Người ra đi đầu không ngoảnh lại							
Sau lưng thềm nắng lá rơi đầy.							

Hai câu thơ cứ như một lời khẳng định, dù có rời xa về không gian và thời gian thì những tâm hồn và tình cảm của người lính TT vẫn gắn bó máu thịt với những ngày tháng, địa điểm mà đoàn quân đã đi qua

Câu 33: Ai lên Tây Tiến mùa xuân ấy

Câu 34: Hồn về Sầm Nứa chẳng về xuôi

Mùa xuân ấy	- Thời gian - Mùa xuân ấy: là mùa xuân năm 1947, năm thành lập binh đoàn Tây Tiến - một mốc lịch sử ghi nhận công lao to lớn của những con người anh hùng dâng hiến tuổi thanh xuân cho đất nước, quê hương. Mùa xuân tuổi trẻ của những người lính TT sẵn sàng dâng hiến cho lí tưởng sống cao đẹp. Chỉ 3 chữ nhưng lại gợi biết bao kỉ niệm. Đó là thời điểm thành lập đoàn quân TT, cũng là thời điểm QĐ gia nhập binh đoàn
Hồn về Sầm Nứa	- Không gian - Hồn về Sầm Nứa: Tuổi xuân, trái tim, linh hồn của các anh ở lại với Sầm Nứa, hòa vào núi sông để bắt tử. Nó như một lời hứa hẹn thủy chung, một phần tâm hồn người lính đã ở lại bên nước bạn. Cũng có thể hiểu những ai đã có những kỉ niệm đẹp đẽ ở mùa xuân ấy thì dẫu về xuôi rồi nhưng hồn vẫn còn lại với Sầm Nứa, như Chế Lan Viên từng viết: “Khi ta ở chỉ là nơi đất ở Khi ta đi đất đã hoá tâm hồn”
Chẳng về xuôi	- Chẳng về xuôi: cách nói “chẳng về xuôi” thể hiện sự kiêu bạc, bất cần, chất lãng tử kiêu hùng khiến sự hi sinh của người lính mang một vẻ đẹp lãng mạn.

TỔNG KẾT

GIÁ TRỊ NỘI DUNG	ĐẶC SẮC NGHỆ THUẬT
- Vẻ đẹp thiên nhiên vừa hùng vĩ dữ dội, vừa thơ mộng trữ tình về thiên nhiên Tây Bắc và nỗi nhung nhớ về thời đã xa. - Vẻ đẹp hào hùng, hào hoa, lãng mạn và sự hy sinh bi tráng của người lính TT.	- Bút pháp lãng mạn và màu sắc bi tráng được xây dựng trên nền hiện thực - Những sáng tạo về hình ảnh thơ, ngôn ngữ, giọng điệu.

NHẬN ĐỊNH:

Tây Tiến là sự tiếp tục của một dòng thơ lãng mạn nhưng đã được tác giả thổi vào hồn thơ rất trẻ, rất mới, khác hẳn những tiếng thơ bi lụy nào nùng.

(Vũ Thu Hương)

Tây Tiến - tượng đài bất tử về người lính vô danh.

(Vũ Thu Hương)

Tây Tiến, nơi mà con người Tây Tiến, chiến sĩ Tây Tiến đã vượt ra ngoài những cảm quan ban đầu của hồn thơ Quang Dũng để đến với đại ngàn thi hứng. Nơi ấy, cuộn cuộn dòng chảy lạnh lùng và đa tình, hiện thực và lãng mạn, bi và tráng.

(Đinh Minh Hằng, in trong "Vẻ đẹp văn học cách mạng")

Tây Tiến - sự thăng hoa của một tâm hồn lãng mạn.

Đọc Tây Tiến như ngậm âm nhạc trong miệng.

(Xuân Diệu)

Tây Tiến biên cương mờ khói lửa

Quân đi lớp lớp động cây rừng

Và bài thơ ấy, con người ấy

Vẫn sống muôn đời với núi sông.

Bài thơ ấy - Giang Nam

Quang Dũng đứng riêng một ốc đảo, đặc biệt với bài thơ Tây Tiến, ông không có điểm chung với các nhà thơ khác, ông đứng biệt lập như một hòn đảo giữa các nhà thơ kháng chiến.

(Vũ Quần Phương)

NÂNG CAO

Các vấn đề nghị luận bài thơ Tây Tiến

Về nội dung

1. Người lính mang dáng dấp các tráng sĩ thuở trước + mang đậm vẻ đẹp của người chiến sĩ thời kháng chiến chống Pháp.
2. Cuộc hành quân và khung cảnh sống của các chiến sĩ Tây Tiến
3. Kỉ niệm của tác giả với những người đồng đội nơi chiến khu

Về nghệ thuật

1. Nét riêng trong bút pháp miêu tả
2. Nghệ thuật tổ chức chất liệu ngôn từ
3. Vẻ đẹp ngôn ngữ thơ ca trong bài thơ Tây Tiến của Quang Dũng.

Về mấy cái nâng cao

1. Vẻ đẹp hồn thơ Quang Dũng
2. Cách nhìn, cách miêu tả về hình tượng người lính thời chống Pháp
3. Lãng mạn và bi tráng
4. Bi và tráng (Bi không lụy)
5. Cảm hứng hiện thực và lãng mạn
6. Cảm hứng bao trùm về quê hương cách mạng, đất nước
7. Làm sáng tỏ nhận định
  - a. "Bài thơ Tây Tiến có phảng phất những nét buồn. Những nét đau, nhưng đó là cái buồn đau bi tráng. Chứ không phải là cái buồn đau bi lụy".
  - b. Cảm hứng lãng mạn và bi tráng là nét nổi bật trong bài thơ Tây Tiến Văn 12 của Quang Dũng
  - c. Cảm hứng chủ đạo của bài thơ Tây Tiến là nỗi nhớ da diết của Quang Dũng về Tây Tiến
  - d. Tây Tiến là một lịch chuẩn tài hoa và độc đáo.
  - e. Có ý kiến cho rằng: người lính ở đây có dáng dấp của các tráng sĩ thuở trước. ý kiến khác thì nhấn mạnh: hình tượng người lính mang đậm vẻ đẹp của người chiến sĩ thời kháng chiến chống Pháp.
  - f. Có ý kiến cho rằng: Đoạn thơ là bức tranh thiên nhiên Tây Bắc hùng vĩ, thơ mộng. Song cũng đầy dữ dội, khắc nghiệt. Ý kiến khác lại khẳng định: Đoạn thơ vẽ nên bức tượng đài về người chiến sĩ Tây Tiến kiêu hùng, bi tráng. Song cũng rất đổi lãng mạn, hào hoa.

I. Những nét riêng trong bút pháp miêu tả của nhà thơ.

Bút pháp hiện thực thường được quyết định bởi 2 yếu tố: hồn thơ và bút pháp.

- Sự kết hợp giữa Lãng mạn và hiện thực (NHƯNG NGHIÊNG NHIỀU VỀ LÃNG MẠN)
- Kết hợp nhuần nhuyễn giữa chất nhạc và chất họa, giữa tính tạo hình và tính biểu cảm
  - Bức tranh thiên nhiên hiện lên vừa chân thực với tất cả nét dữ dội hoang sơ vừa lãng mạn với những nét thơ mộng ảo huyền vốn có.
  - Người lính TT hiện lên vừa dũng cảm, can trường vừa nhạy cảm, tinh tế dù chủ yếu hiện lên gián tiếp qua khung cảnh thiên nhiên.
- Sử dụng thành công những thủ pháp nghệ thuật đặc trưng tương phản và nhân hóa.
- Nét vẽ của thi sĩ hết sức linh hoạt khi chắc khỏe, gân guốc, khi mềm mại, bay bổng khiến bức tranh hiện lên sinh động, sắc nét, khiến BTTN cùng hình ảnh đoàn quân trở nên sinh động, sắc nét.

II. VỀ ĐẸP HỒN THƠ QUANG DŨNG

1. GIẢI THÍCH

HỒN THƠ LÃNG MẠN	HỒN THƠ PHÓNG KHOÁNG	HỒN THƠ HỒN HẬU, TÀI HOA
- Vẻ đẹp mang tính chất lý tưởng - Có cảm hứng đặc biệt với những hình ảnh kì vĩ, lớn lao hoặc thơ mộng, mỹ lệ. - Tâm hồn giàu mộng mơ, thích tưởng nhớ - Sử dụng thành công thủ pháp đối lập tương phản	- Không thích khuôn mình vào khuôn khổ mà ưa lãng du, yêu tự do → Đặc biệt bị lôi cuốn, hấp dẫn bởi vẻ đẹp phương xa xứ lạ	- Cái mạnh của thơ QD là cảm xúc mạnh và nồng ấm chân thành - Đem cái tài hoa của con người mình vào thơ, thơ QD quyện hòa giữa chất thơ, chất nhạc, chất họa.

→ Phong cách thơ rất riêng của Quang Dũng

→ Bài thơ TT tiêu biểu nhất cho hồn thơ Quang Dũng, tiêu biểu hơn cả là đoạn thơ thứ hai.

2. TRIỂN KHAI VỀ ĐẸP HỒN THƠ QD Ở ĐOẠN HAI.

- Đoạn thơ là hồi ức về những kỉ niệm thắm tươi, êm đềm, đậm chất lãng mạn:
  - Đắm say, ngất ngây trước vẻ đẹp của phương xa xứ lạ trong kỉ niệm về đêm LHVN.
  - Dạt dào cảm xúc trước cảnh và người miền Tây Bắc qua kỉ niệm về buổi chia tay nơi sông nước Châu Mộc.
- Đoạn thơ quyện hòa giữa chất thơ, chất nhạc và chất họa.
  - Chuyển đổi linh hoạt trong âm điệu, giọng điệu
  - Sử dụng rất thành công bút pháp thơ cổ: Thi trung hữu họa, thi trung hữu nhạc

→ SỰ TÀI HOA CỦA NGÔI BÚT QUANG DŨNG.

BÌNH LUẬN, ĐÁNH GIÁ CHUNG:

- Bài thơ đề đời của nhà thơ Quang Dũng và 8 câu thơ này là tiêu biểu nhất cho hồn thơ phóng khoáng, hồn hậu, lãng mạn tài hoa của thi sĩ
- Không ở đoạn thơ nào có sự hòa quyện của chất thơ chất nhạc chất họa nhuần nhuyễn như ở đoạn này
- Hồn thơ phóng khoáng, lãng mạn, tài hoa của QD đã vẽ nên bức tranh mĩ lệ, tươi mát của cảnh và người miền Tây in rõ trong tâm hồn những người lính: lãng mạn, hào hoa, trẻ trung, phóng khoáng.

III. Cách nhìn, cách miêu tả của nhà thơ về hình tượng người lính thời chống Pháp.

Cách nhìn, cách miêu tả của nhà thơ QD vừa mang dấu ấn chung của thời đại, vừa mang dấu ấn cá nhân rất riêng không dễ lẫn.

- Cùng phản ánh cuộc kháng chiến với sự khó khăn gian khổ.
- Cùng ngợi ca phẩm chất tốt đẹp của người lính thời KC chống Pháp: dũng cảm, kiên cường, giàu lòng yêu nước, yêu quê hương.

Các nhà thơ khác

Quang Dũng

Miêu tả bằng bút pháp hiện thực nhằm tô đậm cái hằng ngày, cái bình thường.

Nghiêng về bút pháp lãng mạn chủ yếu tô đậm ở những cái đặc biệt, cái khác thường, cái phi thường.

- Người ra đi để lại nơi quê nhà người vợ trẻ 1 nắng 2 sương, tích cực tăng gia sản xuất. Trần Hữu Thung đã khắc họa khá thành công hình ảnh anh vệ quốc quân qua trí nhớ của người vợ trong bài thơ "THĂM LÚA"

Đến bờ ni anh bảo

"Ruộng mình quên cây xáo

Nên lúa chín không đều

Nhớ lấy để mùa sau

Nhà cố làm cho tốt"

Chất nông dân thuần phác đáng quý, tạo nên sức mạnh chiến thắng kẻ thù.

- Bút pháp hiện thực lột tả trần trụi những mất mát, khó khăn gian khổ, khiến người đọc không kìm được nước mắt:

Anh với tôi biết từng cơn ớn lạnh

Sốt run người vừng trán ướt mồ hôi

Áo anh rách vai

Quần tôi có vài mảnh vá

Chân không giày

IV. VẼ ĐẸP LẼNG MẠN VÀ CHẤT BI TRÁNG.

VẼ ĐẸP LẼNG MẠN	CHẤT BI TRÁNG
- Thể hiện trên những phương diện: cái tôi trữ tình tràn đầy tình cảm, cảm xúc, phát huy cao độ trí tưởng tượng, sử dụng những yếu tố cường điệu, thủ pháp đối lập để tô đậm cái phi thường, tạo nên ấn tượng mạnh mẽ về cái hào hùng. - Vẻ đẹp lãng mạn thể hiện ở cảm hứng hướng tới cái cao cả, sẵn sàng hi sinh cho lí tưởng chung của dân tộc, thể hiện ở vẻ đẹp tâm hồn hào hoa, thơ mộng.	- Của một hình tượng nghệ thuật là vẻ đẹp vừa có tính chất buồn thảm làm náo lòng người vừa có tính chất hùng tráng, mạnh mẽ gây ấn tượng. Chất bi tráng hoà quyện vào nhau, sự gian khổ, hi sinh được thể hiện qua màu sắc hào hùng, tráng lệ, bi mà không lụy. - Cái bi là sự gian khổ, hi sinh. Cái tráng là sự hào hùng, tráng lệ.